

# DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-530

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER  
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119  
VOL. LXXVIII SEPTEMBER – RUGSĖJO 16, 1993 Nr. 35

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

## LIETUVIŲ TAUTOS PAVYZDYS YRA PAMOKA VISAM PASAULIUI...

(Taip kalbėjo Popiežius Kryžius Kalne)

1993 rugsėjo 4 d., 606 metais nuo krikščionybės įvedimo, į Lietuvą atvyko švento Petro įpėdinis, Romos katalikų bažnyčios ir Vatikano valstybės vadovas Jonas Paulius II. Šventojo tėvo norams atvykti čia nebuvo lemta išsipildyti nei Lietuvos krikšto 600 metinių, nei Lietuvos globėjo šventojo Kazimiero jubiliejinių iškilnių progomis. Sovietinė valdžia neleido atvykti į jos okupuotą kraštą. Vizitas į Lietuvą – tai 61-oji Jono Pauliaus II ganytojiška kelionė į užsienį.

Jo šventenybę pasveikino Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas, jis pabučiavo šventojo Tėvo žiedą. Prezidentas su dėkingumu prisiminė, kad Vatikanas dar 1921 m. suteikęs pripažinimą Lietuvos respublikai, nepripažino jos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą. Lietuvos diplomatinė misija veikė prie šventojo sosto visą pokario laiką. Tai buvo vilties ir moralinės tvirtybės švyturys visai Lietuvai, pasakė prezidentas. Jis pažymėjo, kad Popiežiaus apsilankymo išvakarėse iš Lietuvos buvo išvesti paskutiniai svetimų kariuomenės daliniai ir po 54 metų pertraukos Lietuva vėl tapo visiškai laisva.



Šventasis Tėvas į visus kreipėsi lietuviškai. Beje, ir vėliau lietuviškai jis sakė pamokslus, kalbas, nors pradžioje buvo numatyta, kad kai kuriuose susitikimuose Jonas Paulius II kalbės itališkai.

– Nepaprastai jaudindamasis ką tik pabučiavau Lietuvos žemę, pasakė Vilniaus aerouoste Jonas Paulius II. – Vos tik nežvelgiama Dievo valia buvau išrinktas į Apaštalo Petro sostą, nuskubėjau į Gailėstingumo Motinos lietuvių koplyčią Vatikano Bazilikos požemyje. Ten, prie Mergelės Marijos kojų, meldžiausi už jus visus. Lietuva visad stengėsi paliudyti savo ištikimybę katalikų bažnyčiai, nuėjo ilgą, skausmingą kelią į laisvę ir išgarsėjo kaip kankinių ir išpažinėjų žemė. Iš aerouosto garbus svečias atvažiavo į Vilniaus arkikatedrą baziliką susitikti su Lietuvos kunigais, vienuoliais, vienuolėmis ir seminaristais. Popiežius pasimeldė prie šv. Kazimiero karsto, pasakė kalbą – homiliją.

Seimo rūmuose, kur yra ir Prezidentūra, Popiežius Jonas Paulius II kalbėjosi su A. Brazausku, Jo šventenybei buvo pristatyti Seimo ir vyriausybės vadovai.

Pusę dešimtos vakaro šventasis tėvas atvyko į Vilniaus Aušros Vartų Švenčiausiosios Mergelės Marijos Gailėstingumo Motinos koplyčią ir kalbėjo rožinį, kurį pagal tradiciją kalba kiekvieno mėnesio pirmąjį šeštadienį.

**Rugsėjo 5 d.** – Sekmadienio rytą Popiežius Apaštalu  
(Nukelta į 2 psl.)



Prie pašventinto kryžiaus Lietuvos didvyriams K. Pyplui ir J. Makarevičiui. Iš kairės – A. Garmutė, K. Stravinskienė – Gėrybienė, M. Brusokienė, Kizelevičius, K. Kišonas, J. Juodžbalienė ir B. Gajauskas.

## ŠVAISTYMASIS LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBE

Antanas Dundzila

Stebina ir rūpestį žadina prezidento dekretais dalinama Lietuvos Respublikos pilietybė... beveik išimtinai rusams. Štai, kas darosi, kokia šios opos dokumentacija:

Prieškarinėje Lietuvoje buvo leidžiamos "Vyriausybės Žinios", kuriose būdavo skelbiami įstatymai, potvarkiai ir svarbesni dekretai. Tai svarbus, oficialus, juridiniai saistantis dokumentas. Nepriklausomybę atgavus, panašiais tikslais buvo leidžiamos "Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės Žinios". Dabar yra leidžiamos "Valstybės žinios", kurių viršelyje telpa tokia metrika: tai "oficialus leidinys", jį leidžia Lietuvos Respublikos Seimo leidykla, kaina – 30 centų. Konkrečiai straipsnio iliustracijoje talpinaime ištrauką iš 1993-VIII-25 d. Nr. 40 (25) laidos, pasiskaitykite patys.

(Žiūrėk 2 psl.)

Lietuvos prezidentas savo dekretais Lietuvos pilietybę dalina AGADŽANOVAI, ANISISMOVUI, ARISTAKEISAN, AVGULIUI, BALYNSKAJAI, BOGUCKAJAI ir dar maždaug 100 panašias pavardes turinčių asmenų. Lietuviškos ar pusiau lietuviškos pavardės tame sąraše reikia ieškoti su žiburiu.

Lietuvoje gimusiųjų tame sąraše mažai. Tokių pilietybės, kaip grūdų svetimtaučiams barstymo, dekretų yra ir daugiau: šis, "Žinių" Nr. 40, nėra išimtis. Kas čia darosi?

Dekreto įvade rašoma, kad, remiantis Konstitucijos 84-to straipsnio 21-u punktu, Lietuvos prezidentas suteikia pilietybę žemiau išvardintiems asmenims. O tas Konstitucijos straipsnis sako, kad prezidentas "įstatymo numatyta tvarka teikia Lietuvos Respublikos pilietybę". Naujasis pilietybės įstatymas leidžia prezidentui teikti Respublikos pilietybę savo nuožūra, neatsižvelgiant į kokius nors kandidato nuopelnus Lietuvai. Na tai ir sėjama ta pilietybė, kaip pavasario sėklą į dirvą.

Tai tokie stebinantys ir stulbinantys faktai. O dabar pakrapštykime pakaušį, pagalvokime...

Visų pirma pagalvokime apie pilietybės išėvijai reikalingą. Išėvijai pilietybės nėra, bet visokių svetimtaučių gvardijoms pilietybė dalinama iš kairės ir iš dešinės. Ar tai ne diskriminacija lietuvių tautos ir lietuvių kilmės žmonių? O gal prezidentas, šį rudenį iš New Yorko nuvykęs į Los Angeles, padarys dovaną išėvijai, pagal Kon-

stitucijos #84-21 mus visus, kaip tuos šimtus rusų, irgi apdovanos Lietuvos pilietybe?

Įstatymas to nereikalauja, bet vis dėl to tiktų žinoti, kokiu pagrindu pilietybė šitaip dalinama svetimtaučiams. Ar jie tos pilietybės prašė? Ar jie prisiekė ištikimybę Lietuvos Respublikai? Ar tie visoki Agadžanovai prilygsta pilietybe apdovanotiems mūsų Brazdžioniams bei kitiems iškiliems lietuviams?

O gal tai šių laikų Lietuvos kolonizacija rusais? Gal tai koks slaptas atsilyginimas Rusijai, sakykime, už kariuomenės išvedimą laiku?

Charakteringa, kad Lietuva, partizanų kovomis sulaukusi kolonizaciją (pvz., adv. P. Žumbakis ir kiti mūsų autoritetai teigia, kad Estijoje ir Latvijoje, kur partizanų veikla buvo daug menkesnė, rusų kolonistų į jiems saugesnį gyvenimą privažiavo daug daugiau!), dabar rusų kolonistus Lietuvoje įteisina prezidentiniais dekretais. Estijoje ir Latvijoje su pilietybėmis dabar kaip tik atvirksčiai: jos akla, be gairių nedalinamos.

Skaitydamas ilgus pilietybe apdovanotųjų sąrašus, ypač atydziai bėgau akimis per "G" raides pavardes. Ieškojau ir Gorbačiovo pavardės, bet dar neradau. Suteikus Lietuvos pilietybę ir Gorbačioviui, nustebtų visas pasaulis ir būtų dar vienas garantuotas rinkiminis balsas už dabartinius LDDP vadus ir aparčninkus užauginusių rankų.

# Popiežius Lietuvoje

sosto nunciatūroje susitiko su tradicinių nekatalikiškų konfesijų Lietuvoje – stačiatikių, sentikių, evangelistų liuteronų ir evangelistų reformatų, taip pat karaimų, musulmonų, žydų religinių bendruomenių atstovais. Po to Jo šventenybė aplankė laisvės gynėjų amžino poilsio vietą Antakalnio kapinėse, paguodė ir palaimino čia buvusius žuvusiųjų artimuosius, meldėsi prie kryžiaus.

Apie 130 tūkstančių žmonių atėjo į šventas Mišias Vilniaus Vingio parke. Vilniaus arkivyskupas A. J. Bačkis pareiškė Popiežiui padėką už maldą, rūpestį ir meilę, už drąsų ir viešą žodį tuomet, kai mūsų balsas negalėjo prasiskverbti pro geležinę uždangą. Šventas Tėvas aukojo mišias ir pamokslą pasakė lietuviškai, suteikė krikšto sakramentą dešimčiai jaunuolių. Mišios truko tris valandas. Lijo lietus.

Vilniaus universiteto šv. Jono bažnyčioje šv. Tėvas susitiko su mokslo, meno ir kultūros veikėjais, Vilniaus šventosios Dvasios bažnyčioje – su Lietuvos lenkų bendruomene. Į šį susitikimą buvo atvykęs Lenkijos vicepremjeras Henryk Goryshewski, Lenkijos katalikų bažnyčios prymas kardinolas Juzef Glomp, vyskupai, didelis būrys maldininkų.

**Rugsėjo 6 d.** – šventasis Tėvas aukojo šventas Mišias Kaune, Santakoje. Popiežių pasveikino Jo Eminencija Kardinolas Vincentas Sladkevičius. Popiežius Jonas Paulius II per pamokslą sakė, kad žemės veidas atsinaujina žmogaus pastangomis, atsinaujina tiek, kiek žmogaus dvasią paklūsta Dievo Dvasiai – Tiesos ir Meilės dvasiai.

Po šventų Mišių, trumpai pailsėjęs zakristijoje, šventasis Tėvas Kauno arkivyskupijos kurijoje susitiko su Lietuvos vyskupų konferencijos nariais, iš kitų šalių atvykusiais dvasininkais, meldėsi Kauno arkikatedroje Bazilikoje.

"Jonai Pauliau, mylime tave" skandavo jaunimas, kai šventojo tėvo automobilis įvažiavo į S. Dariaus ir S. Girėno stadioną. Čia buvo susirinkę dešimtys tūkstančių merginų ir vaikų. Išdėstęs jaunimui jo kirkščioniškas priedermes, atkreipęs dėmesį į šiandieninio pasaulio klystkelius, šventasis Tėvas pakvietė visus sielos gelmėse puoselėti Dievo žodį. Popiežiui buvo surengtas jaunimo koncertas.

**Rugsėjo 7 d.** Jonas Paulius II aukojo šventas Mišias prie Kryžių kalno. Susitikti su Popiežiumi atvažiavo maldininkų iš Prancūzijos, JAV, iš Karaliaučiaus ir Lenkijos.

Kartu su Jonu Pauliumi II šventas Mišias aukojo kelios dešimtys vyskupų ir virš šimto kunigų. Popiežius savo pamoksle kvietė prisiminti visus mūsų krašto sūnus ir dukras, kadaise nuteistus ir įmestus į kalėjimą, išsiųstus į koncentracijos stovyklas, ištremtus į Sibirą ar į Kolymą, nuteistus myriop. Tarp jų Popiežius priminė ir tris kankinius – Bažnyčios vyrus: Telšių vyskupą Vincentą Borisevičių, Kaišiadorių vyskupą Teofilijū Matulionį, Vilniaus arkivyskupą Mečislovą Reinį.

Po šventų Mišių Popiežius italų kalba, paskui ir lenkiškai padėkojo už čia pastatytus kryžius. Nuo šio Kryžių Kalno, kalbėjo šventasis Tėvas, noriu palaiminti visus lietuvių kartas, – ir jūsų senolius, ir šių dienų lietuvius, ir ateities kartas, noriu palaiminti visą krikščionišką Europą ir visą pasaulį. **Noriu iš šios ypatingos vietos pasakyti, kad Lietuvių tautos pavyzdys yra pamoka visam pasauliui.**

Šventasis Tėvas taip pat padėkojo už kryžių, kuris buvo čia pastatytas po pasikėsinimo prieš Jo gyvybę, už maldas, kurias lietuviai aukojo Dievui, melddami sveikatos Popiežiui.

Ne kartą Popiežius yra sakęs apie norą aplankyti nedidelį šventą Lietuvos miestelį Šiluvą, pasimelsti Apsireiškimo koplyčioje ir prie stebuklingojo Dievo Motinos paveikslo. Šis šventojo Tėvo troškimas išsipildė rugsėjo 7 dieną. Jo šventenybė meldėsi koplyčioje, dalyvavo Dievo žodžio liturgijoje Šiluvos bažnyčioje, vainikavo ir pašventino švenčiausiosios Mergelės Marijos statulą, atvežtą Amerikos lietuvių, paaukojo Šiluvos bažnyčiai aukso rožančių ir gavo dovanų Šiluvos Mergelės paveikslą iš gintaro.

**Rugsėjo 8 d.** ankstų rytą Vilniuje, prie Apaštalinės nunciatūros susirinkę žmonės giedojo giesmes ir skandavo meilės žodžius Jo šventenybei Popiežiui Jonui Pauliui II. Šiandien šventasis Tėvas atsisveikina su Lietuva, kurią, kaip ne kartą yra kartojęs, **labai labai myli.**

Aerouoste Popiežių pasitiko iš ligoninės atvykęs Lietuvos respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas. Jis savo atsisveikinimo kalboje pasakė, kad didi garbė Lietuvos valstybei, Jūsų šventenybės dėka atsiderusiai katalikiško pasaulio dėmesio centre.

Atsisveikindamas Jonas Paulius II tarė: Iškeliauju kupinas įspūdžių, kurie, esu tikras, pavirs malda. Penkiasdešimt ateizmo ir prievartinio Evangelijos slopinimo metų daugelyje sielų ir visuomenės viduje paliko pėdsakus. Juos iš žmonių ir visuomenės ištrinti tegalės vien atrastas Dievas ir Jo žodis. Argi 1989 m. nebuvo žengtas pirmas ir svarbus žingsnis? Tada atsakingų politikų, sugebėjusių išgirsti karštą tikinčiųjų lūkestį pastangomis buvo atstatyta religijos laisvę pripažįstanti visuomeninė santvarka. Antrąjį žingsnį turėtų padėti žengti Bažnyčia. Įžvalgia pastoracija ji turi skleisti meilės evangeliją.

## SVARBIOS ŽINIOS

DR. LEONAS KRIAUCĖLIŪNAS

A.L.T. S-gos pirmininkas, š.m. rugsėjo 24 d. vyks į Los Angeles, kur susitiks su Los Angeles Tautinės S-gos skyriaus nariais, padarys pranešimą apie Tautinės Sąjungos veiklą ir pasidalins mintimis Tautinę Sąjungą liečiančiais klausimais.

\*\*\*

### MENO PARODA

Rugsėjo 25 ir 26 d.d. Philadelphia Lietuvos Namų didžiojoje salėje įvyks net trįguba meno paroda: Aldonos Saimininkienės iš Hartfordo, Dr. Romualdo Povilaičio iš Chicagos ir Audronės Povilaitytės taip pat iš Chicagos. Parodą rengia Lietuvių Tautodailės Instituto skyrius.

\*\*\*

Kildamas į lėktuvą, šventasis Tėvas trapo viršuje dar sustojo, atsisuko į žmones, dar kartą atsisveikino žvilgsniu su Lietuva, visus palaimino.

• **PREZIDENTAS PAGULDYTAS Į LIGONINĘ.** Kaip pranešė ELTAI Lietuvos respublikos prezidento atstovas spaudai, sekmadienio rytą, vykdamas į Mišias Vilniaus Vingio parke, Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas pasijuto negaluojas ir užsuko į Antakalnio Universitetinę ligoninę. Buvo konstatuotas tulžies akmenligės priepuolis. Jam praėjus, Respublikos Prezidentas išvyko į namus.

Sekmadienį vakare, pasikartojus tulžies akmenligės priepuoliui, Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas buvo paguldytas į Antakalnio universitetinę ligoninę. Atliekami tyrimai. Išvykęs išlydėti šventojo Tėvo Vilniaus aerouostą, Prezidentas vėl grįžo į ligoninę. Būklė gerėja, bet dar kelias dienas čia jam patarta pabūti. Buvo gydytas vaisiais ir bado dieta.

(V.P.)



A.P.P.L.E. 1993 Metų Seminaras Lietuvos Mokytojams. Atidarymo metu kalba Emilija Sakadolskienė A.P.P.L.E. organizacijos vardu.

\*\*\*

• **DR. ELENA TUMINĖ,** buvusi Kalifornijos universiteto Fulertone literatūros profesorė, dabar pensininkė, šių metų (1993) rugpjūčio gale išvyko į Lietuvą. Ji kviečiama į Klaipėdos universitetą – rudens semestre dėstyti literatūrą, gal ir kitus dalykus.

### PABALTIEČIU

#### KONCERTAS BOSTONE

• Naujosios Anglijos Pabaltiečių draugija pradeda 35-ąją koncertinį sezoną lietuvių atlikėjų rečitaliu, kuris įvyks rugsėjo 26 d., sekmadienį, 3 val. p.p. First & Second Church Bostone. Tai bus reta proga išgirsti pirmą kartą apjungusių savo jėgas lietuvių kilmės muzikantų trio: Vytas Bakšys (piano), Lawrence Golan (smuikas) ir John C. Boden (ragas).

Jų talentingas atlikimas tapo pripažintas ne tik Jungtinėse Valstijose, bet ir užsienyje. Programoje – J. Gaidelio "Trijų lietuvių šokių" premjera, Banaičio sonata D minor smuikui. Taigi pat skambės Brahms'o Dukas ir Liszt'o kūriniai. Po koncerto įvyks susitikimas su muzikantais prie kavutės. Rengia NA Pabaltiečių draugija, pirm. I. Veitienė. L.Ž.

### ŽIURĖK ANTANO DUNDZILOS STRAIPSNĮ 1 PSL.

2 VALSTYBĖS ŽINIOS Nr. 40 (25)

**IV skyrius. RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETAI**

*LB (DIEVOS KOREKTŪRA...)*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETAI**

1993 m. rugpjūčio 16 d. Nr.111  
Vilnius

**843 DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĖS SUTEIKIMO**

1. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 84 straipsnio 21 punktu, suteikiu Lietuvos Respublikos pilietybę šioms asmenims:

Galarai AGADŽANOVAI, gim. 1948 m. balandžio 3 d. Ukrainoje, Zaporozės srityje, Zaporozės mieste, gyv. Vilniuje;

Sergejui ANISIMOVUI, gim. 1958 m. rugsėjo 9 d. Lietuvoje, Kauno mieste, gyv. Kaune;

Karinei ARISTAKESIAN, gim. 1949 m. gegužės 13 d. Armenijoje, Stepanavano mieste, gyv. Vilniuje;

Stanislavui AVGULIUI, gim. 1957 m. sausio 1 d. Baltarusijoje, Gardino srityje, Astravo rajone, Mitiūnų kaime, gyv. Vilniuje;

Marijai BALYNSKAJAI, gim. 1921 m. gegužės 25 d. Ukrainoje, Žitomiro srityje, Trianovsko rajone, Kodnios kaime, gyv. Vilniuje;

Svetlanai BOGUČKAJAI, gim. 1961 m. gegužės 14 d. Rusijoje, Saratovo srityje, Ozinkų rajone, "Zavolžskij" tarybiniam ūkyje, gyv. Vilniuje;

Marijai BORISOVAI, gim. 1919 m. rugpjūčio 4 d. Rusijoje, Maskvos srityje, Solečnogorsko rajone,



Kultūros ir Švietimo Ministras Trinkūnas trumpai padėkojo A.P.P.L.E. instruktoriams už atvykimą.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

**DIRVA** TEL. (216) 531-8150  
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191  
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA  
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.  
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •  
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.  
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį  
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai  
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos  
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant – Už skelbimų  
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

## VASAROS LINKSMYBĖMS PRAĖJUS

Juozas Žygas

Rodos, dar taip neseniai, kuomet vasara prasidėjo. Nežinia kodėl, bet lietuvių mėgstamos ir populiariausios vardinės, beveik visos yra vasaros metu. Tai būtent: Antaninės, Joninės, Petrinės, Onos ir jeigu dar pridėsime Žolinių šventę, tai didžiųjų Lietuvos atlydų dienos. Vasarą, tai yra metas, kuomet oras liepžiedžiais ir medumi kvėpia, kuomet soduose sirpsta vyšnios ir varnėnai savo vaikus į gyvenimą išleidę – toliau be rūpesčių švilpauja. Ir vaikams vasara – tai nerūpestingos dienos... Bet viskas ateina ir pračina.

Su Darbo dienos savaitgaliu, prasideda rudens sezonas, vaikai vėl į mokyklų suolus grįžta. Vėl prasideda mokslas – tai ne veltui leidžiamos dienos, bet pasirengimas gyvenimui. Mums, lietuviams, svarbu, kad nebūtų užmirštos ir lietuviškos mokyklos. Su Lietuvos atsitikimu, išeivija neturi savęs prarasti. Manychiau, kad dabar kaip tik, daugiau energijos galima paskirti, saviesiems reikalams tvarkyti.

Politinė veikla jau nebeturėtų būti tiek aktuali, kadangi Lietuva jau pati už save kalbėti gali. Be to, ne tik Lietuvoje, bet ir išeivijoje, net veikėjų tarpe yra sakančių, kad mūsų politinis darbas buvo bereikšmis. Tie, kurie partijos bilietus prie širdies nešiojo, daugiau Lietuvai padarė – negu mes savo aukomis, demonstracijomis, peticijomis, laiškais ir telefonais.

Tad, kam beprasmį darbą dirbti? Šio rašinio tikslas ne apie tai kalbėti, bet atkreipti dėmesį į mūsų savus ir užmirštus reikalus. O apie juos kalbant, neišvengiamai tenka susidurti su mūsų dėmesiu ir parama Lietuvai. Reikia žinoti, kad tiek mūsų reikalams, tiek ir paramai Lietuvai, lėšos ateina iš tų pačių – daugiausiai pensininkų kišenių. Tad savo pinigus reikia labai rimtai paskaičiuoti.

Ant mano rašomojo stalo

guli JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo tarybos laiškas, kuriame rašoma: "Netrukus lituanistinėse mokyklose suskambės pirmas skambutis. Mes trokštame, kad lituanistinė mokykla įkvėptų jaunimui noro mokytis ir tobulinti savo prigimtą gražią kalbą, jos kultūrą bei tradicijas.

Deja, Švietimo taryba dėl ribotų finansinių išteklių susiduria su didėjančiomis problemomis lietuviškame švietime, o Lietuvos Fondo paramos lituanistinėms mokykloms nepakanka, todėl mes skelbiame vąj lietuviško švietimo reikalams. Jei išsėks mūsų lūpose iš tėvų gautas lietuvių kalbos žodis, nebus pasaulyje ir lietuvių, nebus Lietuvos".

Laišką gavusieji, arba dabar šias eilutes skaitantieji, turėtų į jį rimtesnę dėmesį atkreipti. Lietuva dabar turi užtenkamai pinigų remti lenkiškas mokyklas, statyti jiems kultūros namus. Nors daugelis Vilnijos lietuviškų mokyklų, savo patalpų dar neturi.

Tad esant tokiai padėčiai, savo dolerių Lietuvos švietimo vadovams, negalime patikėti. Kiek prisimenu ir Švietimo taryba buvo susirūpinusi Lietuvos mokyklomis ir jos vaikais. Tuomet visi norėjome padėti, kol pamatėme, kad kiauro maišo yra neįmanoma pripilti. Tad reikia vėl prie savų namų sugrįžti. Neturime Švietimo ministeriją ir valstybinių biudžetų, taip pat ir tarptautiniai fondai, mums į pagalbą neateis. Turime patys rūpintis mūsų mokyklų reikalais. Nors registracijos laikas gal jau bus praėjęs, tačiau niekuomet neturėtų būti vėlu, vaikus ar vaikaitius į lietuvišką mokyklą įrašyti.

Žinau šeimas, kurios savaitgaliais po 60 mylių (į vieną pusę) vaikus į mokyklas vežiojo. Visa išeivija gali didžiutis, kad iš lietuviškų mokyklų išėję jaunuoliai, dirba prie Jungtinių Tautų ir Washingtone Lietuvos amba-



Lietuvos mokytojai suvažiavę iš įvairių vietovių dalyvauja atidaryme Tobulinimosi Instituto salėje.

### Iš kelionės į Lietuvą – 5

## ŽVILGSNIS Į SPAUDĄ VERSLININKUS IR MIKROFONUS...

Antanas Dundzila

Perijodinės spaudos Lietuvos didmiesčiuose yra daug: kijoskų langai ir knygų stalai laikraščiais ir knygomis apkrauti. Tai neįprastas, smagus išpūdis, nes čia, Amerijoje, lietuvišką laikraštį ar žurnalą tematai, lyg slepiamą, tik namuose, o tų leidinių iš vis mažoka. Reikia pasakyti, kad Lietuvoje žmonės laikraščius perka.

Matosi spaudos ir kitomis kalbomis. Štai, akį duria rusiški laikraščiai, kurie, manau, yra leidžiami Lietuvoje. Mačiau ir lenkiškų laikraščių. Daug mažiau, bet matosi užsieninės vakarų spaudos. Jokio žymesnio anglų kalba laikraščio nei Vilniuje nei Kau-

sados. Ir nuvykę į Lietuvą, neblogiau už vietinį jaunimą, lietuviškai kalba. Tai yra nuopelnas mūsų sukurtų ir išlaikytų lietuviškų mokyklų!

ne pirktis negavau, tačiau viešbutyje netikėtai atsirado vienas NEW YORK TIMES numeris, kurį tarnautojai man atidavė. Į Vilnių skraidančiuose Lufthansos lėktuvuose dalinami vokiški ir angliški laikraščiai.

Lengviausia ir paprasčiausia yra įsigyti dienraščius. Jie pasirodo kiekvieną darbo dieną. Su žurnalais ar savaitiniais bei mėnesiniais leidiniais jau sunkiau. Reikia manyti, kad juos žmonės greitai išperka. O tų dienraščių ar beveik dienraščių išėina apie tuzinas. Reikia specialiai tam atsidėti, kad daugumą jų galėtum reguliariai, nuosekliai perskaityti. Aš atydziau stengiausi bent vartyti ar skaityti šiuos: LIETUVOS RYTA, LIETUVOS AIDA, AMŽIŲ ir TIESA. Dar sugriebdavau LITERATŪROS IR MENO, KAUNO LAIKO, LIETUVIO bei RESPUBLIKOS kai

kuriuos numerius. Grįždamas, šių pavadinimų trijų dienų laidas pasiėmiau su savimi. Buvo įdomaus skaitymo lėktuve, o, atsivežtą spaudą vartydamas, dabar namuose šių apybraižą rašau.

Ypač dabartinėse sunkiose sąlygose eiliniam Lietuvos gyventojui spauda brangiai atsieina. Dienraščio numeris kainuoja nuo 20 iki 50 centų, kas gauna 60 litų / mėn. pensijos, tai toks asmuo tik vienam dienraščiui turi skirti bent šešis litus, t.y. dešimtadalį savo mėnesinių pajamų! Kas gi iš mūsų, išeivijoje, išleidžiame apie dešimtadalį savo pajamų lietuviškai ir amerikietišškai spaudai, net įskaitant ir žurnalus ir knygas?

Išeivijos masteliu matuojant, Lietuvoje tiražai yra dideli: L. AIDAS – 56,000 egz., L. RYTAS – 97,000, RESPUBLIKA – 46,000, TIESA – tiražo neskelbia ir t.t. Tačiau tuos tiražus palyginus su iš 1992 m. rudens žinomu 6,000 egz. išeivijos DRAUGO bei 2,500 DIRVOS prenumeratorių skaičiais, tai išeivijai nėra ko raudonuoti. Bet tai atskira tema, gal kita proga.

(Nukelta į 4 psl.)



Visi A.P.P.L.E. instruktoriai po priėmimo Kultūros ir Švietimo antruose rūmucse. Ministro pavadootoja P. Barkauskaitė supažindino su Lietuvos Mokyklų Švietimo gairėmis.

# ŽVILGSNIS Į SPAUDĄ VERSLININKUS IR MIKROFONUS...

(Atkelta iš 3 psl.)

Dienraščiai iliustruoti, juose daug skelbimų. Ypač smulkiais skelbimais turtin-gas L. RYTAS. Turint dau-giau laisvo laiko, skelbimus peržiūrėti yra beveik įdomu, juose atsispindi ir komercinių įmonių ir pavienių žmonių gyvenimas, pareikiai, rūpes-čiai. Vakarietį kai kurie skel-bimai stebina: vienas bankas už terminuotus indėlius siūlo mokėti net 125 procentus!

Turinio čia neišvardinsi, skaitytų straipsnių nepalyginsi, neįvertinsi. Tereikia pasa-kyti, kad temų apimtis labai plati. Prabėgomis, subjekty-viai pasakysiu tiek: iš čia su-minėtų dienraščių (pabrėžiu: dienraščių) man geriausia pa-tiko L. AIDAS ir L. RYTAS. Labai gerą įspūdį paliko keli matyti savaitraščio AMŽIAUS numeriai: išėvijai gerai pa-žįstamas GIMTASIS KRAŠ-TAS su juo lygintis negali. Įdomus LIETUVIS, kuriame – keista – skelbimai dedami nemokami, o leidyba remiama aukomis (kaip išėvijoje...)

Kai kurie laikraščiai turi savo atstovus išėvijoje. TIE-SOS atstovu išėvijoje yra net Great Neck, N.Y. veikianti

įmonė, pavadinta Alsa Inter-national vardu (– lengva su-durti inicialų raides), o L. AI-DO – visuomenei pažįstamas chicagietis Br. Juodelis. Kiti atstovų arba neturi arba jų neskelbia.

Liepos viduryje minint Lituanicos šešių dešimtmečių skridimo sukaktį, šiam įvy-kiui spauda skyrė daug vietos. Čia atsispindėjo visos Lietuvos nuotaikos, tą žygi minėjo visi, visiems Darius su Girėnu buvo didvyriai. Lie-pos pradžioje švęsta, naujai įvesta Karaliaus Mindaugo karūnavimo šventė su Litua-nicos sukaktimi lygintis ne-galėjo.

Amerikoje mes gyvename medžiaginiame pertekliuje, bet skurstate su lietuviška spauda, tai Lietuvoje perijo-dikos yra perteklius, o skursta kasdienybės buityje. Ta peri-jodika Lietuvos gyventojui kainuoja sunkiai gaunamą pi-nigą, bet jos yra. Gi jei jos yra, tai dabartiniiais laikais reiškia, kad ją kas nors perka ir skaito. Tereikia tikėtis ir linkėti, kad neužteiktų koki nors cenzūros, suvaržymų ar net spaudos draudimo debesys.

\*\*\*\*\*

## VERSLININKAI

Prieškarinėje Lietuvoje veikė Lietuvių (lietuvių, bet ne Lietuvos!) verslininkų są-junga. Buvo įdomu susitikti su dabar atkuriamos verslininkų sąjungos darbuotojais, kurie, kaip ir prieš karą, plėtos prekybininkų, pramonin-kų ir amatininkų interesus. Konkrečiai mačiausi su da-bartinio Kauno verslo infor-macijos centro pareigūnu ir net vienu prieškarinės sąjun-gos veteranu.

Gegužės mėnesį įvyko Lietuvos verslininkų suvažia-vimas (Lietuvos, bet ne lie-tuvių...), kurio metu buvo priimtos plačios apimties re-zoliucijos, deklaruojančios asmens prioritetą, laisvę, nuosavybę, įstatymo viršeny-bę, valdžios teisėtumą ir apri-bojimą ir, bendrai, nusakan-čios Lietuvos ateities viziją verslo srityje. Suvažiavimas palankiai pažūrėjo į "Lietu-vos privataus kapitalo Aljan-są" ir daugelyje vietovių be-sikuriančius verslininkų židi-nius. Mačiau tų židinių są-rašą, jame virš 30 organizacijų.

Tai sveikas, sveikintinas visuomeninis reiškinys. Te-reikia bijoti ir saugotis dviejų pavojų: kad verslininkų orga-nizacijos nepavergtų mafija – "reketininkai" ir kad komu-nizme išugdyta dabartinės valdžios nomenklatura šios iniciatyvos nesužlugdytų. Na, dar pridėsiu ir linkėjimą:

kad ši, Lietuvoje besikurianti, organizacija būtų "lietuvių", bet ne "Lietuvos". Lietuvai reikia lietuvių organizacijų.

\*\*\*\*\*

## MIKROFONAI...

Viešbučiuose kambarių raktai yra prikabinoti prie di-doko, sunkaus, metalinio arba medinio bumbulo. Išeinant į miestą, viešbutis pageidauja, kad svečiai raktą su tuo bum-bulu neišsineštų. Tas bumbulas – tai kai išvykdami sve-čiai neužmirštų raktą gražinti, man buvo paaiškinta.

Pasirodo, ši sistema yra pritaikyta ir kitiems tikslams. Grįžęs į Ameriką, štai ką su-žinojau:

Liepos mėnesį Vilniuje lankėsi ir "Lietuvos" viešbu-tyje buvo apsistojusi ameri-kiečių konsulatantų grupė. Vakarieniaujant viešbučio restorane vieną vakarą išėjo kalba apie viešbučių tvarką, tvarkymą bei įrengimus. At-sitiktinai vienas iš amerikie-čių turėjo su savim atsinešęs savo kambario raktą su bum-bulu, tai prie stalo jį pavartė ir papurtė. Visų nustebimui, to bumbulo viduje kas tai su-barškėjo. Dabar jau susido-mėje, jie tą bumbulą išardė – atsuko ir jo viduje rado mik-rofoną, elektroninį klausymo prietaisą...

Tas jų žingeidumas pasi-baigė stulbinančiu, žmogų užgaunančiu nustebimu. Į Ameriką jie parsivežė to prie-taisėlio nuotrauką. Aš būčiau

visą tą prietaisą parsivežęs, tai turėčiau suvenyrą – tiesiai iš KGB vadovėlių!

Taigi ir šiais laikais šnipi-nėjama, žmonės yra sekami kaip ir anksčiau. Klausimas: ar tai daro mafija – reketinin-kai, ar viešbučių vadovybė ar tradicinė valdžios Vidaus rei-kalų ministerija? O juk šešta-dieniniame DRAUGO priede ar ne liepos mėnesį dar ban-dyta įrodinėti, kad komuniz-mas yra miręs... Toks pavyz-dys rodo, kad jis nemiręs bet gal tik nuduoda mirusį, guli sau ramiai karste, kuprotas. O kuprotos jo šmėklos tebe-slankioja, ko tai ieško, tebe-šniukštinėja... Tpfu!

\*\*\*\*\*

Šiuo straipsniu baigiame tą išpūdžių kelionės į Lietuvą seriją. Grįžtame į kasdieninį gyvenimą, kuris, kaip patvi-nusi Mississippi upė, plaukia ar, uraganė Emilija, verpetais skrieja su nepaprasta jėga ir nelauktais – nei žmogui nei kompiuteriui nesuprantamais posūkiiais. Iš tiesų, panašiai kaip Lietuva pusę šimto metų laukė laisvės, taip Mississippi pakrančių gyventojai laukė mirtį ir nuostolius nešančio potvynio pabaigos. Panašiai kaip nesutramdomas uraga-nas, Rusija grąšino Lietuvai ir visą pasaulį erzino su tos savo nelemtos kariuomenės iš Lietuvos išvedimu. Pagaliau, baigiant šį straipsnį, atrodo, bent laikinai ramu: galima at-sikvėpti ir Lietuvoje ir Ame-rikoje.

(1993-IX-2)



## Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

\$  
nuo  
**310**

Kelionė į vieną pusę  
perkant ten ir atgal

**TAUPLYK LAIKĄ** . . . Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias kelias į Baltijos kraštus.

**TAUPLYK PINIGUS** . . . Palygink ir tauplyk su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

**TAUPLYK NEPATOGUMUS** . . . Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsit į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaišimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Birželio 1 iki rugsėjo 30	US \$480
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$310

Išvykstame kiekvieną trečiadienį ir šeštadienį

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais, Jūs norit ten nukeliauti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogų, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!



## AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892  
arba savo kelionių agentui.

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 įvykimo mokestis. Muitas ir migracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 agrikultūrai.



## PAVYKĖS DAILININKĖS PAMINKLAS

*Bronys Raila*

Pernai čia teko rašyti apie Lietuvoje išleistą vertingą ir įdomią dailininkės Magdalenos Stankūnienės kūrybos monografiją. Tuo metu Lietuvoje ėmė dažnėti ir daugiau panašių leidinių iš mūsų dailės ir muzikos pasaulio. Vėliausiu metu Vilniuje pasirodė štai mūsų santamoniečio architekto Edmundo Arbo (Arbačiausko) rūpestingai paruošta jo kūrybos darbų monografija.

Tačiau visas šios rūšies knygas, išleistas Lietuvoje ar užsienyje, bus viršijusi taip pat mūsų santamoniečių dailininkės Onos Dokalskaitės – Paškevičienės kūrinių monografija. Išleista dabar Amerikoje "Galerijos" leidyklos, bendradarbiaujant su "Etnos '91" leidykla Vilniuje, redaguota Algimanto Kežio, tekstai rinkti M. Morkūno firmoje, galiausiai atspausdinti Questar Printing Co. spaustuviėje Chicagoje, – šis didelio formato 188 puslapių aukščiausios kokybės popieriuje mažne tobulai atliktas darbas, pateikęs 74 kūrinių reprodukcijas, kiek man ši sritis pažįstama, bus turbūt meniškai ir techniškai puošniausias ir gražiausias dailės kūrinių albumas lietuviškojo meno ir leidybos pasaulyje. Brangus, aišku, daug dolerių nepagailėta, bet ir verta...

Pati dailininkė Ona Dokalskaitė buvo kažkaip rečiau minimas vardas mūsų plastinio meno ar dailės parodų aplinkoje. Ją ir jos darbus anksčiau galėjo pažinti newyorckiečiai, ir tik vėliau losangelėnai, kai ji su šeima apsigyveno Santa Monikos vasarvietėje ir pradėjo uoliau dalyvauti pietinės Kalifornijos dailės akiračiuose. Man ji turėjo būti pažįstama nuo daug anksčiau, nes, "tarybiškai" tariant, yra mano "kraštietė", tuo pat metu mokiusis Panevėžio gimnazijoje, tik berods dviem ar trim metais žemesnėse klasėse. Bet kam tada labai rūpi mergaitės, dar tupinčios jaunesniųjų klasėse?...

Šioje monografijoje, skirtoje kiek galint platesnei publikai, net trim kalbom sudėti aprašai ir trumpi įvardai: dviejų redaktorių komentarai apie dailininkės kūrybos pobūdį bei stilių ir pačios O. Dokalskaitės graškiai surašyta autobiografija.

Iš jos sužinom, kad ši lietuvaitė gimė 1912 metais Sei-

muose, bet vaikystę ir dalį gimnazijos mokslo praleido Panevėžyje, o 1928 metais, našlei motinai ieškant kitokio darbo, išvyko į Baltarusiją, kur baigė aukštąją meno mokyklą, ištekojo už dailininko Mykolo Paškevičiaus, vėliau dirbo karikatūriste Minsko laikraščiuose. Bet nei jos vyras, nei ji nepakentė stalininio socrealizmo replių ir pasinaudodami vokiečių – sovietų karo proga 1942 metais vargais negalais grįžo į Lietuvą, įsikūrė Kaune, o 1944 metais vėl traukėsi toliau į Vakarų, kol su kitais mūsų išsivietinuosiais pagaliau bėglių šeima 1949 m. atvyko į Ameriką New Yorkan...

Pati dailininkė aiškina, kad josios menišką ir dvasinę prigimtį maitino ar formavo trys šaltiniai: Lietuva, Baltarusija, galiausiai ir ilgiausiai Amerika. Tiesą sakant, tik pastoviai apsigyvenus Amerikoje ji rado salygą ir galimybių plačiau atsiskleisti, kaip laisva dailininkė. Albuman sudėtose jos kūrinių spalvotose reprodukcijose tie "šaltiniai", man rodos, kaip nors ryškiau neiškyla. Vargu ar ten rastume specifiniai "baltarusiški", arba ir "amerikietiški", tik gal truputį daugiau "lietuviški" motyvų (tautinių šokių šokėjos, kostiumai, viena čiurlioniška akimirka).

Man labiau atrodo, kad josios meno kūrinių sietini ne su kokiais geografiniais ar tautiniais šaltiniais, o greičiau gretintini su dabar universalaus, "tarptautinio" meno stiliais ir formomis, spalviniais objektais, charakteriu ir emocijomis. Pati dailininkė apie jai savaip suprantamo "meno esmę" pasisako itin bendrybiškai, nors jautriai ir gražiai. Girdi, jai nesvarbu, ar savo kūryboje vaizduos gamtą ar žmogų, "... aš noriu turėti su juo kontaktą, nes pati esu ta maža žmonijos dalelė ir esu paskirta savo kūryba žmonijai tarnauti, ją puošti ir pradžiuginti". Ji jaustųsi atlikusi šią misiją, jeigu tik kam suteiktų švelnių jausmų ir estetinio pasitenkinimo (p.19).

Beveik neabejotina, kad tatau jai pavyko atsiekti gana sėkmingai. Ši puošni, prabangiškai išleista monografija yra ir liks tikrai vaizdus ir iškalbingas dailininkės meno ir kūrybinio gyvenimo paminklas.

Abu redaktoriai savo įvadinuose komentaruose Onos Dokalskaitės kūrybą, kaip dabar įprantama, aptaria itin sparnuotais žodžiais, poetinga kalba ir gana abstrakčiai. Tik ne visiškai vienodai. Štai sudarytojas ir vyr. redaktorius Algimantas Kezys teigia, kad nereikėtų "Onos Dokalskaitės kūrybos išprausti į kokį nors "izmą" (p.II). Bet antrasis redaktorius, Danas Lapkus, čia pat, tik dar silpniau įtikinėja, kad josios tapyboje esą žymus ... romantizmas (!). O tai kaip tik ir būtų "izmas". Jis, be to, suranda dar ir caro laikų prieš karinės maždaug realistinės rusų dailininkų kūrybos ištakų, ją skatinusių ieškoti mistikos, paslaptingu šydu apgaubiančios peizažų bei portretų atmosferą (.13). Tai itin miglotos teorijos...

Deja, ana senoji rusų tapyba man silpnokai pažįstama, tad labiau pritiktų patyėti. Nuo jaunystės esu ugdesis, toje aplinkoje arti gyvenęs ir alsavęs prancūzų impresionistų bei postimpresionistų meno formom ir jų išpūdziais. Tai buvo 19-jo amžiaus antroji pusė ir šio amžiaus pradžia. Tad man gan artimi tebėra anų gadynių kūrėjų darbai ir vardai, kaip Ed. Manet, Claude Monet, Auguste Renoir, Camille Pissarro, Edgar Degas, Berthe Morisot, Paul Cezanne, Toulouse-Lautrec, Emile Bernard, ypač postimpresionistas, dar tiksliau "fovistas" Henri Matisse...

Gal p. Ona tais tapytojais ir mažiau domėjosi, jų aplinkoje negyveno, tačiau visa jos meninė "filosofija", josios kūrinių atmosfera, stilius, gyvenimo prasmės ir grožio išjautimas, formos, koloritas ir dažai, gamta, vaisių krepšeliai, gėlės ir žmonės, daugiausia įvairios moterys, – tai juk grynutėliausias, autentiškas, savitas ir pusėtinai brandus impresionizmas. Tik čia pasirodęs visu šimtu metu vėliau, bet dėl to nebūtinai prastesnis. Nejaugi klyščiau?..

Ir visa tai nebūtinai reikėtų, kad mūsų dailininkė būtų anuos prancūzus akiai sekusi, megdžijusi ar jų menais užburta. Ji yra ta pati ir be jų, savita, autentiška, savaranki – tik tų pačių ar bent panašių ano mato nuotakų, jau – senos ir meninės išraiškos savininkė. Panašiai juk būna ir

literatūroje. Pvz., impresionistinis stilius ir nuotaika mūsų rašytojų Vinco Ramono, Igno Šeinaus ar Nelės Mazalaitės kai kuriuose raštuose nebūtinai reiškia, kad jie būtų akiai megdžioję ar sekę literatūrinio impresionizmo "karalių" norvegą Knutą Hamsuną. Jie patys buvo tokie, jie taip jautė, ir kalbėjo, ir rašė...

Baigdamas rizikuosiu nusikalsti komentatoriaus pareigai nekišti pirštų į šeimyniškumus, privatinį dailininkų gyvenimą. Bet kad štai albumo metrikeje randu įrašą, kad čia (kaip rašoma angliškai) "designer and producer" buvo Mykolas Paškevičius. Dailininkės vyrą čia mes daugelis arčiau pažįstam, kaip labai simpatinę, kalbiškai ir dvasiškai jau gerokai aplietuvė-

jusį, puikų tapytoją, savo stiliumi modernesnį už žmoną, bet ne mažiau įdomų ir išnokusį. Todėl, statantis tokį puošnų paminklą mūsų meno istorijoje, gal nebūtų buvę žalinga vieną kitą pasikartojantį p. Onos peizažą tuo tarpu palikti nuošalėje ir su keliolika puslapių dar papildyti dailininko Mykolo kūrinių. Būtų duetas, pas de deux...

Man kilo toks įspūdis ir dargi noras. Aišku, tai visiškai nepriderantis kišimasis į šeimyninius dailininkų reikalus ir jų santykius. Bet gal rasis, kurie sutiks atleisti tokį mano nusikaltimą, kilusį iš draugystės jausmų abiem santamoniečiams, beje dabar jau mūsų iškilmingai vadinamo Dailiųjų menų klubo nariam.

## LIETUVOS ARCHITEKTŲ CENTRO VALDYBA

*Edmundas Arbas*

1993 m. gegužės 28 d. visuotiname Lietuvos architektų suvažiavime Vilniuje buvo išrinktas naujas aukštos kvalifikacijos architektas Algirdas Nasvytis, daugelio valstybinėm premijomis įvertintų projektų autorius (su broliu Vytautu). Landsbergio vyriausybėje architektūros ir urbanistikos ministras.

Savo žodyje jis užsiminė apie kraštovarkos svarbą išnaudojant Lietuvos geopolitinę padėtį naujojoje Europoje. Pabrėždamas svarbią ir palankią Lietuvos padėtį tarp Rytų ir Vakarų, užsiminė apie Lietuvos turizmo plėtimą. Tam tikslui reiktų negailėti energijos bei lėšų, pasitelkiant ne vien tik architektus, bet ir urbanistus, gamtosauugininkus, geografus, ekonomistus, transportininkus, ir energetikus.

Jo nuomone, turėtų būti atskira ministerija įsteigta, kuri rūpintųsi kraštovarkos ir erdvinio planavimo bei aplinkos gerinimo strategiją, su kuria Architektų S-ga galėtų

vaisingai bendradarbiauti.

Siūlė skubėti, būnant gyvenimo įvykių priekyje, kintančioje Europos infrastruktūroje, užimant palankią vietą. Turėtume būti geri diplomatai, įrodant, kad Lietuvos siekiai gali būti naudingi ir kaimynams.

Be valstybinių problemų architektas A. Nasvytis užsiminė ir apie licencijavimo architektams būtinumą; kas turėtų teisę būti architektūrinio projekto autoriumi.

Jis dėsiąs pastangų, pakelti architektūrinės profesijos lygmenį ir statinių estetinę ir konstruktyvinę pastato vertę.

Ta pačia proga buvo išrinkti du vicepirmininkai: arch. Gytis Ramunis, buvęs senoj valdyboj, su didele profesine ir administratyvine patirtimi, ir jaunesnės kartos atstovas arch. Gintautas Blažiūnas.

**Lietuvos architektų S-gos Centro v-bos ardesas:**

Kalvarijų 1, 2600 Vilnius,  
LITHUANIA.

Telef. (0122) 75.64.83,  
Fax. (0122)35.48.25



Iš kairės; Lietuvos Architektų S-gos pirmininkas arch. Algirdas Nasvytis ir svečias iš Kalifornijos arch. Edmundas Arbas.

# PARTIZANŲ PAGERBIMO ĮVYKIAI LIETUVOJE

*Antanina Garmutė*

## PRIENŲ ŠILE

Liepos 4-ją gausiai dalyvaujant patriotinei visuomenei, Prienų šile, netoli Naravų kaimo, buvo pašventintas kryžius, pastatytas Pietų srities vado "Lito" – Sergijaus Staniškio žuvimo vietoje.

Lietuvos kariuomenės majoras S. Staniškis (g.1896) žuvo 1953.02.04, išduotas Klemenso ir Albino Stanaičių. (Klemensas tebegyvena Vartų kaime.)

Prisiminimais apie vadą pasidalino buvę partizanai Juozas Skaržinskas ir Antanas Lukša. Jauniausioji jo dukra pasakė: "Aš nežinau, Tėti, kur yra Tavo kapas, bet Ta-voji auka amžinai bus gyva ainių širdyse."

Renginyje dalyvavo garbaus amžiaus sulaukusi "Lito" žmona, brolis, dukros, vaikaičiai ir provaikaičiai.

"Lito" bunkerį restauravo ir kryžių pastatė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Tarybos narys Juozas Skaržinskas. Bunkerio atstatymo darbuose jam talkininkavo Kauno SKAT'o 224 kuopos 4 būrio vyrai: vadas Nelius Rudauskas, Dainius Aleksiejūnas, Pališkis, Pyragas ir kt. Kryžių padėjo pastatyti Karmėlavos GVR vyrai: vadas Mindaugas Lekavičius, Gintaras Girutė, Vaidas Jakimavičius, Rolandas Taujanskas.

Iškilmėms baigiantis pušų viršūnėmis nuplaukė Lietuvos Himnas, Lietuvos kariai darnia salve pagerbė Tautos Didvyrį.

## VEIVERIUOSE

Liepos 7 dieną amžinam poilsiui protėvių kalnelyje atgulė Vincas Lukša iš Juodbūdzio. Velionis g. 1905 ir buvo vyriausias žinomų 4 partizanų brolis. Beatodairiškai rėmęs Lietuvos Laisvės kovotojus, jis ilgus metus už tai kentėjo sovietų lageriuose.

Grįžęs darbavosi žemės ūkyje, net savo tragišką mirtį sutiko augindamas duoną.

Pastovuimas ir ištikimybė gimtajai žemei, gerumas ir meilė žmogui, tvirti krikščionybės principai – jo paliktasis žmogiškumo testamentas – įkvepia mus nebūti abejingais Tėvynės likimui.

## KULAUTUVOJE

Kauno ateitininkai Kulautuvoje leidžia atostogas jau penkti metai. Švento Kazimiero kuopai energingai vadovauja 53-čios vidurinės mokyklos vokiečių kalbos mokytoja Vida Zulonaitė, kuopos sekretorius – Sargėnų vid. mokyklos mokytojas Algimantas Česnavičius, Tarybos narys – šaulys Rimas Botyrius.

Liepos 9 dieną Kauno šv. Kazimiero kuopos ateitininkų stovykloje buvo iškilmingai paminėta Tautos diena. Iškilmėse dalyvavo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Tarybos nariai Andrius Dručkus ir Antanina Garmutė. Buvęs partizanas "Kerštas" Andrius Dručkus supažindino su partizaninėmis kovomis Šiaurės Lietuvoje. A. Garmutė pasidalino tremties prisiminimais.

Renginio dalyviai, kalbėdami Rožinį, atliko simbolinį Tautos Kryžiaus kelio žygį Kulautuvos miške. Čia įrengtose keturiose stotyse – Savanorių, Partizanų, KB Kronikos Leidėjų bei Tremtinių ir žuvusiųjų už Laisvę – buvo pateikiama trumpa informacija, susikaupiami malda, pasiryžtama ugdyti sąžinės ir sielos kultūrą.

## DRŪKIJOJE

Liepos 11-ją Kalesninkų miško pakraštyje rikiavosi virtinės lengvųjų automašinių iš visos Lietuvos. Vis dėlto, manau, jog mūsų čia buvo mažiau, nei prieš 44 metus 360-čia karinėmis mašinomis



S. Staniškio – "Lito" žmona, dvi dukros ir artimieji prie kryžiaus Prienų šile, jo žuvimo vietoje. Antaninos Garmutės nuotr.

suplūdusių raudonarmiečių. Vietiniai gyventojai prisimena: "Čia žolės tiek nebuvo, kiek rusų." Jie užpuolė 2 partizanus: "Mažytį" – Kazi-

šimtis priešų, abu partizanai žuvo.

Tragedijos vieta, gili buvusio bunkerio duobė išpuošta gėlėmis. Šalia rymo nau-



Politkalinys, partizanų rėmėjas nuo Veiverių Vincas Lukša (1905-1993)

miera Pyplį ir "Žilvitį" – Juozą Makarevičių. Didvyriškai gindamiesi, iškloję kelias de-

jas kryžius. Senu lietuvių papročiu – medyje įkelta koplytėlė. Juos pašventino ir šventas mišias už kritusiųjų didvyrių vėles po atviru dangum aukojo karo kapelionas Alfonsas Svarinskas kartu su Alytaus bažnyčios klebonu. Monsinjoras pasakė prasmingą pamokslą.

Po šv. Mišių kalbėjo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas Balys Gajauskas, Alytaus skyriaus pirmininkas Kizelevičius, buvę partizanai Jonas Čėponis, Antanas Lukša, Ramanausko – "Vanago" duktė A. Skokauskienė, partizaniškas dainas dainavo Alytaus politinių kalinių ir tremtinių choras.

Iškilmės miško aikštelėje buvo užbaigtos Lietuvos karių salve ir kukliais partizaniškais pietumis.

## KONCERTUOS LIETUVOJE

Stasė Klimaitė–Šimoliūnienė, kalifornietė, veikli Los Angeles scenoje kaip solistė, taip pat šv. Kazimiero bažnyčioj giesmėmis pamaldų metu, taip pat Lietuvių Radio valandėlės bangomis, net ir spaudos bendradarbė, šių 1993 m. rugsėjį lankys Lietuvą–koncertuodama. Ją moraliai remia Liuda Avižonienė, energinga Bendruomenės pirmininkė Los Angeles, o Lietuvoje koncertus organizuoja dainos mėgėjai. Su žinomiu pianistu ir akomponiatorium dr. William Lockwood solistė aplankys Vilnių, Kauną, Klaipėdą ir gal būt Šiaulius. Ten išpildys gausų ir įvairų dainų – muzikos repertuarą.

St. Šimkaus "Liepė man motulė", Vikt. Banaičio Rūtelės Ariją iš "Jūratė ir Kastytis", taip pat daina "Rods prapulsiu". Pora kompoz. Onos Metrikiėnės dainų. J. Žilevičiaus, Vl. Jakubėno, Laumenskienės, J. TallatKelpšos, Ant. Vanagaičio dainos... Giedros Gudauskienės "Aš čia gyva" – žodžiai Bernardo Brazdžionio (Poetas irgi šių vasarą vieši Lietuvoje).

Dr. W. Lockwood išpildys ir jo aranžuotų kūrinių iš miuziklo "My Fair Lady". Repertuaras turtingas.

Koncertai skiriami Lietuvos kariuomenei. Lietuviai kariai bus gražiai pralinksminti (kaip Amerikos karius linksmindavo Bob Hope, su žinomais solistais). Lietuvoj bus pirmutinis toks koncertas. Linkime sėkmės solistei!

A.R.



Prienų šile, Pietų srities vado S. Staniškio žuvimo vietoje šventinamas kryžius, 1993.07.04  
Antaninos Garmutės nuotr.

# SUNKŪS KARO MIETAI

*Bronius Aušrotas*

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Pakenčiamai išsikūrę, pradėjome rūpintis ir apie savo šeimas, tėvus ir artimuosius, ar jie surado kokią nors užuovėją Vokietijoje? Drezdene buvo išsikūręs visų lietuviškų karinių dalinių štabas, kuriam priklausė ir mūsų karo korespondentų būrys. Ten į sąrašus buvome įrašyti tarp tų dalinių, kurie priklausė Kau-no karo komendanto administracijai.

Norėjome žinoti apie ten esančių karių padėtį. Nežiūrint esamų griežtų suvaržymų kelionėms į Vokietiją pasisekė gauti kelialapius dviems korespondentams (psk. Vladiui Civinskui ir psk. Jurgiui Kalakoniui) keliauti į Drezdeną ir Austriją. Mat Salzburge buvo apsigyvenusios mano ir Civinsko šeimos. Aš, savo keliu, nuvykau į Karaliaučių ir ten, suradęs savo pažįstamą kpt. Mongrovių, gavau iš jo leidimą nuvykti į Kybartus.

Man žinomais aplinkiniais keliais ir takais iš Eitkūnų pasiekiau savo tėvų namus. Čia tėvų ir brolio Vytauto jau nebuvo. Jie buvo išvykę su geležinkeliečių evakuojamu personalu į Stargardą. Visas Kybartų miestas buvo lyg kapinynas – niekur nė gyvos dvasios... Tais pačiais keliais sugrįžau į Eitkūnus ir pirmuoju pasitaikysiu traukiniu išvykau į Karaliaučių. Tai įvyko 1944 m. antroje rugpjūčio pusėje.

Kitą dieną iš Karaliaučiaus grįžau į Liepoją. Čia dar viešpatavo tvarka ir drausmė. Man atrodė, kad Baltijos jūros karinių dalinių admiralą Liepojoje ne per daug jaudino galimas sovietų karinių jėgų miesto apsupimas. Admirolas su savo štabu neplanavo trauktis į vakarus geležinkeliais. Jie, mano manymu, galėjo ir paskutiniu momentu sulipti į kurį nors saurezervuotą karo laivą ir išplaukti iš Latvijos teritorinių vandenių, sakysim, kad ir į neutralios Švedijos vandenį ir ten atsiduoti "likimo valiai".

Sugrįžę korespondentai iš kelionės į Drezdeną pranešė man tikslius duomenis apie ten išsikūrusių lietuvių karių štabą, esantį vokiečių karo vadovybės žinioje. Tas žinias atraportavau Liepojos karo laivyno vadovybei (man rūpėjo iš šios netikros buklės išsprukti į saugesnę vietą), ir prašiau karo laivyno admiralą leisti karo korespondentų būriui persikelti į Drezdeną.

Admirolas pažadėjo apie tai pagalvoti.

Aš maniau, kad admirolas, būdamas protingas žmogus, suprato mano tikslus. Korespondentai neturėjo per daug darbo. Kadangi 1944 m. vasaros antroji pusė (ligi rugsėjo vidurio) buvo gana šilta, tai turėjome gerą progą pasimaudyti sušilusiuose Baltijos vandenyse.

Tuo metu, kai mes palyginti ramiai gyvenome Liepojoje, sovietų karinės jėgos ruošėsi rudens ofensyvai. Apie numatomą ir laukiamą bolševikų plataus masto puolimą nuo Juodosios ligi Baltijos jūrų, BBC radijo propagandistai kasdien maitino gąsdinančiomis žiniomis savo klausytojus. Jų oro bangomis skleidžiamos informacijos padėjo mums planuoti kitus žingsnius. Mums ypač buvo svarbu išvykti į Yakarų geležinkeliu pro Klaipėdą, kol šis kelias dar nebuvo sovietų karo mašinos atkirstas. Keletą kartų teiravausi pas štabo adjutantą, su kuriuo arčiau susipažinau pietaudamas tos įgulos karininkų ramovėje. Jis atsakydavo: "Dar nėra atsakymo iš Drezdeno".

Pagaliau rugsėjo paskutinėmis dienomis adjutantą pakvietė mane į štabą ir pranešė: "Kai tik bus sutarkyti kelionės dokumentai, galėsite išvykti į Drezdeną. Ten gausite jūsų veiklai tolimesnius nurodymus". Aš dar paprašiau, kad kelialapiai būtų išrašyti kiekvienam grupės nariui atskirai, o ne grupės vardu, nes kiekvienas, vykdamas per Vokietiją, ta proga norės



Kalesninkų miške Dzūkijoje, prie susprogdinto bunkerio duobės, kur žuvo du garsūs Lietuvos partizanai – "Mažytis" – K. Pyplis ir "Žilvitis" – J. Makarevičius, buvo laikomos šv. Mišios, šventinamas kryžius ir koplýtélé, 1993.07.11

aplankyti savo artimuosius. Kadangi mano šeima gyveno Salzburge, adjutantą sutiko išrašyti man atitinkamą kelionės leidimą. Buvo išakytą visiems susirinkti Drezdene spalio 3 d. nurodytu adresu.

## DREZDENE

Kelionė iš Liepojos į Drezdeną buvo su šokiais tokiais nuotykiiais. Traukinys išvyko vėlai iš ryto ir riedėjo į vakarus ne per dideliu greičiu, tai Tilžės geležinkelio stotį, buvo paskelbtas oro pavojus (Fliegeralarm). Keleiviams buvo pranešta slėptis priešlėktuvinės apsaugos bunkeriuose. Tuo metu pro Tilžę į Rytų frontą taip pat buvo permetama "Grossdeutschland" tankų divizija. Ir šios divizijos kariai sugužėjo į tuos bunkerius.

Dar ir šiandien atsimenu, kaip vienas tos divizijos karys priekaištavo savo draugui: "Hans, ar prisimeni, kai aš tau siūliau pasiduoti amerikiečiams Afrikoje? O kas mūsų laukia, kai pateksime "ivanams" į belaisvę?!" Man toliau aiškinti nereikėjo, kad šiemis vyrams karas jau buvo tiek įgrisęs, jog jie daugiau kariauti nenorėjo. Tas sovietų lėktuvų pasirodymas buvo neilgas, gal apie 30 minučių. Po oro pavojaus atšaukimo keleiviai grįžo į traukinį, ku-

ris stoties budėtojai davus ženklą, pradėjo judėti.

Kelionė per Vokietiją ir Austriją vyko be sutrukdyimų. Pakeliui į Drezdeną buvau sustojęs 24 valandoms Salzburge, kur mano šeima gyveno (Veronika ši miestą buvo pasirinkusi prieš palikdama Lietuvą). Tai buvo pirmas mudviejų susitikimas po jos išbėgimo iš Lietuvos liepos 5 d. Sutvarkęs kai kuriuos šeimos reikalus, tęsiau kelionę į Drezdeną.

Atrodė, kad Drezdenas galėtų būti ramus kampas, iš kurio korespondentai galėtų lankyti lietuvių dalinius, išmėtytus visuose karo veiksmų frontuose.

Atvykęs į Drezdeną, spalio 3 d. prisistačiau lietuvių dalinių štabe, kuriam vadavo mjr. Menger. Mano būrio karo korespondentai jau buvo atvykę. Trūko tik vieno. Kitą dieną nuėjau pas mjr. Menger atraportuoti apie būrio atvykimą į Drezdeną ir paklausiau, kas man toliau daryti? Tada mjr. Menger man paaiškino, kad šiuo metu didžiausias lietuvių karių susigrupavimas yra karo aviacijos kontrolėje. Jų ryšio karininkas prie Jueterbogo karo aviacijos štabo yra plk. R. Liormanas. Mjr. Menger patarė man su juo susiristi dėl korespon-

dentų veiklos tęsimo. Jis pažadėjo man paruošti kelionės dokumentus į Jueterbogą.

Kitą dieną, bevaikščioldamas po Drezdeno miestą, pripuolamai sutikau kpt. Simą Urboną, buvusį "Kario" redaktorių. Jis buvo atvykęs į Drezdeną ieškoti kokio nors darbo, o šeimą palikęs Ro-

dach Tueringijoje, kur buvo apsigyvenusios kelios pabėgusių karių šeimos. Jis pasakojo, kad jau buvo sutikęs daug savo pažįstamų artistų, ir kad yra organizuojamas koncertas miesto teatre. Sutarėme, kad ir karo korespondentai prie jo prisijungs. Drezdene buvo labai daug lietuvių pabėgėlių nuo žiaurios bolševizmo.

Koncertas įvyko kitą sekmdienį dienos metu ir buvo gana sėkmingas: įvairi programa, žmonių pilnas teatras, visi laimingi, suėję pasidžiaugti lietuvišku menu.

Kpt. Urbonas ir aš pradėjom galvoti, kaip atgaivinti savitraščio "Kario" leidimą lietuviams kariams, esantiems vokiečių kariuomenės sudėtyje. Mudu spėjome, kad galėtų būti 10-15 tūkstančių karinio amžiaus lietuvių jaunimo. Vieni buvo mobilizuoti, kiti savanoriškai įstoję į generolo P. Plechavičiaus organizuotą Lietuvos vietinę rinktinę. Vėliau rinktinė buvo SS sulikviduota, o kareiviai išsiųsti Vokietijon, karo aviacijos žinion.

Mudu manėme, kad tiems "plechavičiukams" reikėtų turėti karišką laikraštį, kuris surištų juos į vieną lietuvišką šeimą. Mudu tikėjome, jog plk. R. Liormanas šiame reikale galėtų būti mums paslaugus tarpininkas. Juk jam, kaip lietuviui, turėtų rūpėti, kad jo žinioje esantieji kariai gautų nors šiek tiek "dvasinio peno".

(Bus daugiau)

## PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORKAS–RYGA–NEW YORKAS

\$700.00	rugsėjo 16 iki spalio 31
\$650.00	lapkričio 1 iki gruodžio 16
	sausio 10 iki kovo 16
\$750.00	gruodžio 17 iki sausio 9

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS SKRENDANT IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL.

Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Rezervacijos ir informacijos reikalais prašome kreiptis į:



## BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4  
Newton, MA 02164  
Tel: 617-965-8080  
Fax: 617-332-7781

Tumo-Vaižganto 5-1  
Vilnius, Lietuva  
Tel: 227979  
Fax: 226767

NEPAMIRŠKITE  
ATNAUJINČII  
DIRVOS  
PRENUMERATĄ

# LAISVĖS NETEKUS

Benediktas Butkus

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

## Sulaukiam čekistų revizoriaus

Tuo metu dažnai tekdavo matyti, kad koks nors aukštesnis čekistų pareigūnas tikrindavo lagerio poskyrių administracijos darbus, trūkumų ieškodavo. Neužmiršdavo ir į barakus užsukti, kalinių paklausinti, lyg norėdami tuo parodyti, kad štai mes, čekistai, jumis rūpinamės, o tik lagerio administracija jus skriaudžia, blogai maitina. Tas vizitų ceremonijas stegdavosi su didesniu iškilmingumu atlikti, didesnę galybę parodyti ir pabauginti.

Toks čekistų revizorius, kaip gaidys krūtinę medaliais apsikabinęs, eidavo prieky, o paskui jį sekdamas nusizėmusių pataikūnų gauja. Iš šalies žmogui į tokią procesiją žiūrint atrodydavo, kad čia vaidinamas kažkoks čekistų galybės ir jėgos cirkas.

Taip vieną gražią viduržemio dieną į mūsų sekcijos patalpą įsibrovė didinga procesija su paraudusiu, ordinais apsikabinėjusiu generolu ar šiaip koku čekistų vyresniu perdėtiniu. Milinės apykaklės atlape švytėjo išūti keturi raudoni kubeliai. Į sekcijos vidų įėjęs, rado mus visus ant narų sugulusius ir į procesiją jokio dėmesio nekreipiančius. Pro sekcijos duris paėjęs mandagiai pasisveikino ir lėtai paklausė:

– Nu, kakvy pazivajete? Kak vas kormiat? Žaloby jestj?

Klausydamas tos raudonosios papūgos klausimų, negalėjau susivaldyti. Lyg kokia magnetinė jėga būtų mane ant narų gulintį pakėlus atsistėti ir į viršininko klausimus atsakyti:

– Pilieti viršininke, jūsų klausimai mus ne tik skaudžiai įžeidžia, bet ir pažemina mūsų žmogišką orumą. Patys savo akimis matot, kaip mes šioje landynėje pusnuogiai ant narų sugulę gyvenam, alkani šaltį kenčiam ir vienas po kito mirštam... O kaip mus maitina – galite virtuvėje pasiteirauti, kiek ten bevečių, supuvusių produktų į katilą sudeda, kaip mus pamaitina ir kiek nuo tokio maisto poskyrio lavoninėj ilsisi. Skųstis mes nenorim, nes nežinom, dėl ko skųstis ir kam skųstis. Gerai žinom, kad į mūsų nusiskundimus niekas nekreips dėmesio ir jie mums nieko nepadės. Pageidautumėm, kad lagerio administracija galintiems dirbti surastų kokį nors darbelį ir už tai duotų geriau pavalgyti. Tai viskas, ko mes norėtume...

Čekistų revizorius dėme-

singai išklause mano priekaištų, daugiau nieko neklausinėjo, po sekciją pašniukštinėjo ir išsinešdino.

– Ivanovičia, jau tikrai karcerio nusipelnei. Kaip su pirštu tam generolui į panosę įdūrei. Būk pasiruošęs... – sako Antonovas.

– Stepių lageriuose karcerio nereikia bijoti. Juk jau turime didelį patyrimą: koks kalėjimas – toks ir jo karceris. Taip pat koks lageris – toks jo ir karceris. Kažin ar mūsų poskyrio lagery yra karceris? Nebent pasiūstų į virtuvę bulvių skusti. Faktiškai mes visi čia esame kaip karcery, skirtumas, kad 100 gramų duonos daugiau gauname.

## Pasiruošimas į darbą

Tos pačios dienos vakare į sekciją įeina mažo ūgio senukas, grūdų sandėlio vedėjas, ir klausia:

– Kuris iš jūsų čia yra Butkus?

– Aš esu Butkus, Semionai Stepanovičia, kuo galiu būti naudingas? Ar į karcerį žadat nuvesti? – juokauju.

– Ne į karcerį, bet atėjau perspėti, kad rytoj į darbą pasiruošumėt. Gal ko Tamstai trūksta? – sako senukas.

– Norėčiau sužinoti, kur reikės dirbti: lauke ar pastogėje? Matot, mano drabužiai darbui nelabai tinkami.

Rytoj reikės dirbti sandėlio viduje, bet taip apsirengus, vis tiek bus šalta. Tuojau nubėgsiu ir rūbų sandėlį ir tavuosius rūbus pakeisiu didesniais. Prašom nusirengti, – ryžtasi mane aprenkti Semionas Stepanovičius.

– Juokinga nežinoti, kur yra grūdų sandėlis. Visi kaliniai užuodžia, nes jis iš tolo kvėpia: – juokauju.

– Tau, broleli, pasisekė: ir šilčiau aprenge, ir dar į sandėlį dirbti pakvietė. Tiktai nepamiršk grūdėlių parnešti, – prašo sekcijos draugai.

Vakare ant narų gulėdamas galvoju, prie kokio pažeminimo laipsnio sugeba žmogų privesti, kad jam tokie menki dalykai, kaip darbas, kviečių grūdėliai gali sudaryti džiaugsmą ir tikėjimą gyvam išlikti.

## Darbas grūdų sandėly

Po pusryčių į sandėlį nuėjęs, jau radau sandėlininką manęs belaukiantį. Į sandėlio vidų įžengęs, nusigandau pamatęs tokius didelius aruodus kviečių grūdų su kaupu pripiltus. Semionas pasakė:

– Lengvą darbą duosiu. Ten, vienam aruode, dirba 10 moterų brigada, kviečius perkasinėja, vėdina. Tamsta ten

pabūsi ir prižiūrėsi.

Į darbo vietą mane nuvedęs, moterims sako:

– Šitas draugas bus jūsų šeimininkas, jo nurodymų privalot klausyti, – ir pasiukęs išėjo.

Į kviečių jūrą pavirtęs, lyg žvirblis pradėjau grūdėlius lesti, po vieną į burną dėti.

– Kaip Tamstą vadinti? – klausia viena moteris.

– Benediktas Ivanovičius, – atsakiau.

– Kaip, kaip Banditas Ivanovičius? – kaitalioja žodį kitos moterys.

Nutariau dar kartą patvirtinti:

– Taip moterėlės, esu banditas Ivanovičius.

Viena moteris, pastebėjusi, kad aš kviečių aruode ant šono parvirtęs ir į grūdus įsikasęs kviečių grūdėlius į burną metu, perspėja:

– Patarčiau Tamstai tų žalių grūdėlių perdaug nelesti.

Pietų pertraukos metu visi brigados žmonės suėjom į Semiono Stepanovičiaus kambarėlį pailsėti, pasišildyti. Ant mažos krosnelės pasiekpėm vieną kitą kastuvą geltonų kviečių, kurių sauja suvalgęs, visai sotus jautiesi, lyg raguolį suvalgęs...

Darbą pabaigus, Semionas Stepanovičius manęs klausia:

– Ar turi kokį maišelį?

– Neturiu, nes ubagauti nesiruošiu. Gerai žinau, kad čia visi neturtingi. Duonos į maišelį niekas neįdės, – atsakiau.

– Blogai galvoji: kalinys lagery be maišelio kaip vestuvės be muzikos. Rytoj pasirūpink ir atsinešk, o šiandien kviečių į kišenes įsipilk.

## Iškilminga vakarienė

Iš grūdų sandėlio į baraką eidamas pagalvojau, kad jau aš ant kojų tvirčiau stoviu. Ne tik grūdų pavalgiau, bet dar ir kišenes prisipyliau. Mano draugai, barake ant narų gulintieji ir alkstantieji, man pavydės.

Kai tik įžengiau į sekciją, tuojau mano draugai klausia:

– Ar grūdėlių parnešei?

– Šiek tiek į kišenę pasisekė įpilti, – rimtai atsakau, – drauge Šeinai, ar tavo šarudilka dar sukasi? – kreipiuisi į malūno savininką.

– Šarudilka visados be priekaištų dirba. Tik duok grūdų – tuojau bus miltų, – atsako Šeinai.

– Jei bus miltų, tai ir blynų iškepsim, – pastebi Buninas.

Šeinai tuoj nusivilko vatnuką, metė jį ant grindų, atsėdo ir šarudilką į tarpkoji išspraudęs, pradėjo rankenėlę sukuti, sakydamas:



Tytuvėnų (Kelmės rajone) bažnyčios, kuri yra viena iš gražiausių Lietuvoje, šoninis altorius pašvęstas Marijos garbei.  
Ed. Šulaičio nuotr.

– Pilk grūdus, tuojau miltai pradės byrėti...

Ant vieno kelio priklausęs, aš iš kišenos imu sauja grūdų, po truputį beriu į žviegančią šarudilką, kurios apačioje prededa augti baltų miltų kauburėlis.

Liova, pamatęs, kad miltai gerai byra, nušoka nuo narų, nubėga į koridorių ir atsineša glėbį sausų nendrių krosnelėi užkurti.

Buninas atsineša didesnę dubenėlį, vandens puoduką ir atsiriša nosinaitę surišta druskos mazgelį. Visi su nekantrumu laukiam, kada šarudilka nustos traškėjusi.

Kai jau miltai buvo sumalti, Šeinai sako:

– Duokite šen dubenį ir vandenį. Ar vandenį druska pasūdėt?

– Taip, druską ištirpinau, – paaiškina Buninas.

– Buninai, po truputį pilk vandenį, o aš ranka maišysiu. Tešlą reikiai kieta suminkyti.

Iš suminkytos tešlos buvo pagaminta 8 piršto storumo pyragėliai, kuriuos iškepus, visi po lygiai pasidalinom ir sočiai pavalgėm. Tą vakarą buvo pirma šioje sekcijoje iškilminga vakarienė, po kurios be sapno naktį ramiai pamiegojom...

## Darbas prie maniežo

Per 10 dienų pabaigėm vėdinti kviečius. Per tą laiką mano savijauta pradėjo gėrėti, kojos vis tvirčiau pradėjo į žemę remtis.

Dar liko pora aruodų, kuriuos reikėjo išvalyti, perleidžiant per mašiną. Tai didelė grūdų valymo mašina, panaši į kombainą.

Vakare, sandėly darbą pabaigus, Semionas Stepavovičius paklausė:

– Rytoj per mašiną nešvarius kviečių grūdus perleisim.

Ar sugebėsi masnieže pakinkytus aštuonis arklius pavarinėti?

– Tą darbą mažas būdamas tėvo ūkyje dirbau ir dabar sugebėsiu jį atlikti. Tik ilgą botagą parūpink, kad galėčiau ir tinginius arklius pasiekti – sakau.

– Labai gerai, – sako Semionas. – Rytoj dirbsi arklių varinėtoju.

Kaip sutarta, iš ryto pradėjau savo darbą, kuris man nebloggerai sekės. Ilgas botagas tikrai pasiekė kiekvieną arklių, kad ir simulantą.

Kai jau mano žirgeliai pradėjo šilti, garuoti, aš, ant maniežo apvalaus stalo stovėdamas, kas kartą pradėjau šalti, o stepių vėjas su sniegu pradėjo kojas čiupinėti. Kitos išeities nėra – arklius sustabdyti ir nueiti pasišildyti, bet negalima. Juk darbo eiga nuo manęs priklauso, todėl pagalvoju:

– Kam man ant to staliuko stovėti ir prieš šaltį kraipytis? Reikia judėti, kad būtų šilčiau.

Nuo maniežo staliuko nušokęs, pradėdau kartu su arkliais aplink maniežą žingsniuoti. Kai pailstu, atsėdau ir aplinkui nepabaigiamą kelionę tęsiu, ragindamas apšerkšnojusius Sibiro žirgelius plėškių viržius vienodai įtemptus laikyti.

Kiekvieną vakarą darbą pabaigus, Semionas Stepanovičius kviečiu pripildavo ir barake su draugais vakarais pyragėlius kepdavome.

Penkiolika dienų, kad ir šaltyje, bet tyrame ir sausame ore pajudėjęs, naktimis stipriau pamiegojęs, pasijutau stipresnis su alkiu kovoti ir blykstelėdavo viltis gyvam išlikti...

(Bus daugiau)

Benedikto Butkaus knyga "Laisvės netekus" prašome užsisakyti šiuo adresu: **R. B. Butkus**  
60 East 212 St. Cleveland, OH 44123  
Knygos kaina \$15.00, plus siuntimo išlaidos \$2.00.



# CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Edvardas Šulaitis

## Idomi lietuvių radijo programa

Chicagoje yra keturios lietuviškos radijo programos, kurios mūsų tautiečiams duoda žinių iš Lietuvos, o taip pat ir vietinių pranešimų, muzikos ar pan. Jų tarpe pastebimą pažangą padarė Anatolijaus Šluto ("Patrijos" krautuvės savininko) vedama programa, kuri yra girdima tik sekmadienių rytais (nuo 7 iki 8 val.) per WCEV stotį 1450 AM banga.

Šiai programai pradėjo talkinti Leonas Narbutis, kuris ruošia reportažus "Laisvosios Europos" radijui ir juos taip pat perduoda ir čia minimoje programoje. Jiedu, pasikeisdami, perskaito daug žinių iš Lietuvos, o dažnai ir iš Amerikos lietuvių gyvenimo. Taip pat kiekvieną sekmadienį girdimi dr. J. Adomavičiaus sveikatos patarimai, o be to ir adv. p. Žumbakio komentarai (daugumoje kontroversiniai).

A. Šlutas buvo pirmasis, kuris pranešė apie drąsiųjų lakūnų – J. Juknio ir E. Slušnio kelionę į Lietuvą, o taip pat ir informavo apie jų nuskridimą į tėvynę, duodant pasikalbėjimą su J. Jukniu iš Vilniaus.

## Kun. Juozo Vaišnio, S.J. jubiliejus

Jau ilgas laikas Chicagoje gyvena ir reiškiasi jėzuitų kunigas Juozas Vaišnys, kuris čia redaguoja "Laiškai Lietuviams" žurnalą, o taip pat aktyviai dalyvauja lietuvių skautų ir kitoje veikloje. Jis yra žinomas kaip lietuvių kalbos specialistas ir šioje srityje rašo spaudoje, o anksčiau yra davęs kalbos patarimų ir per radiją.

Kun. J. Vaišnio kunigystės aukštinio jubiliejaus proga, yra rengiamas jo pagerbimas, kuris įvyks spalio 24 d. 3 val. p.p. Jaunimo centre.

## Dailės paroda

Dail. Indrės Lukaitės tapybos darbai ant stiklo yra išstatyti Ann Nathan galerijoje, 210 W. Superior St. Chicagoje. Šios parodos atidarymas įvyko rugsėjo 10 d. ir čia susirinkusieji galėjo pamatyti nekasdienišką šios jaunos dailininkės darbų, daugumoje vaizduojančių zodiako ženklus.

## Ateitininkų konferencija

Rugsėjo 3-5 dienomis Chicagoje (ir jos pašonėje – Lemonte) buvo pravesta išeivijos ateitininkų konferencija, kurioje paskaitas skaitė ir aktyviai dalyvavo ateitininkai iš JAV ir Kanados. Jos pagrindinė mintis – Žvilgsnis į sa-

ve, žvilgsnis į atietį".

Idomi buvo dr. Adolfo Damušio paskaita apie šios organizacijos veiklą. Daug žmonių sutraukė kun. Stasio Ylos pagerbimas, sąryšyje su šio žymaus ateitininkų veikėjo 10 metų mirties sukaktimi. Kai kurie šios konferencijos renginiai buvo gana gausiai lankomi.

## Pedagoginis Lituanistikos Institutas

Šalia kitų lietuviškų mokyklų rugsėjo 11 d. savo duris atvėrė Chicagos Pedagoginis Lituanistikos Institutas. Be jį anksčiau lankusių į Institutą šiemet istojo ir būrelis naujų studentų, nors jų skaičius nedidelis.

Šiame Institute bus dėstoma lietuvių kalba, lietuvių kalbos kultūra, lietuvių literatūra, Lietuvos istorija, geografija, lietuvių tautosaka, žurnalistika. Studentai, baigę visų trijų metų kursą, gaus universitetinius įskaitus, kuriuos pripažįsta daugumas aukštųjų mokyklų. Ši Institutą, beje, taip pat galima lankyti ir neaktyvaizdiniu būdu ir dalis jaunuolių tuo pasinaudoja.

## Laivai iš Lietuvos Chicagoje

Neseniai Chicagon buvo atvykęs antras iš Lietuvos laivyno laivas. Šį laivą yra išnuomavę švedai, kurie naudoja jį krovinių pervežimui, tačiau jo būstinė yra Klaipėda. Rugsėjo mėn. 8 d. per "Margučio" radiją buvo perduotas pasikalbėjimas su šio laivo gydytoju dr. Pragiedriu Velička. Jis pažymėjo, kad jo vardas yra neeilinis, nors daugumas jį vadina Giedriumi. Sakė, kad laivo kapitonas ir daugumas įgulos narių yra rusai ir lietuvių

plaukia tik 5 (iš 19), nes trūksta lietuvių jūrininkų. Pažymėjo, kad buvo sustoję ir Clevelande, tačiau apie ten gyvenančius lietuvius per vėlai sužinojo ir negalėjo kontaktuoti. Laivo sutartis su švedais baigiasi šį rudenį (ji tęsiasi puse metų) ir tikisi, kad galės atnaujinti, nes uždarbis plaukiojant yra žymiai geresnis negu dirbant vietoje (čia jis turi galvoje gydytojų atlyginimą).

## Koncertuos "Armonikos" ansamblis

Vienas iš žymiausių Lietuvos pramoginės muzikos ansamblių – "Armonika" jau trečią kartą atvyksta į Chicago (o taip pat ir kitus miestus). Pirmasis šio ansamblio pasirodymas Chicagoje bus rugsėjo 18 d. val. vak. Jaunimo Centre, o po to koncertuos ir sekančią dieną – sekmadienį, 3 val. p.p. toje pačioje vietoje.

Ši sunkiai Amerikos vizas gavusi grupė (turėjo įsikišti ir JAV kongresmanas Durbin) savo tarpe turi net 4 solistus –vokalistus iš 11 žmonių tarpo. Grupei su pasisekimu vadovauja muz. Stasys Liupkevičius, kuris ir pats yra pasižymėjęs muzikantas. Iš viso Amerikoje grupė turės apie 14 pasirodymų.

Su šia grupe atvažiuoja Akademinio teatro aktorius Tomas Vasieta, kuris turės pasirodymą rugsėjo 17 d. 7 val. vak. Jaunimo Centre. Beje, šiuo pasirodymu bus atžymėta šio garsaus aktoriaus 60 metų amžiaus sukaktis.

Šiuos pasirodymus rengia žinoma Chicagos visuomeninė Pranė Šlutienė į kurią reikia kreiptis bilietų ir kitais reikalais (galima susitarti ir dėl koncertų kitose vietovėse). Jos telefonas 312-238-1536.

## VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti mėniško grožio albumą "Einu per Lietuvą". Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko



Iškilmų Dzūkijoje, Kalesninkų miške, organizatorė – alytiškė buvusi politkalinė, trijų partizanų sesė Janina Šiugždinytė – Juodžbalienė, 1993.07.11. Antaninos Garmutės nuotr.

Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – "Gimtoji žemė Lietuva", "Atgimstanti Lietuva".

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviš-

ką Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

## Labai laukiam

### NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolstą.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgas darbo valandas.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos rokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, praveisti naujų skaitytojų telkimo vajú.

**Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.**

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, remėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems, ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaitytų, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą Dirvos stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpa, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas \_\_\_\_\_

Gatvė ir Nr. \_\_\_\_\_

Miestas \_\_\_\_\_ Valstybė \_\_\_\_\_ Zip \_\_\_\_\_

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomojo adresą:

Pavardė ir vardas \_\_\_\_\_

Gatvė ir Nr. \_\_\_\_\_

Miestas \_\_\_\_\_ Valstybė \_\_\_\_\_ Zip \_\_\_\_\_

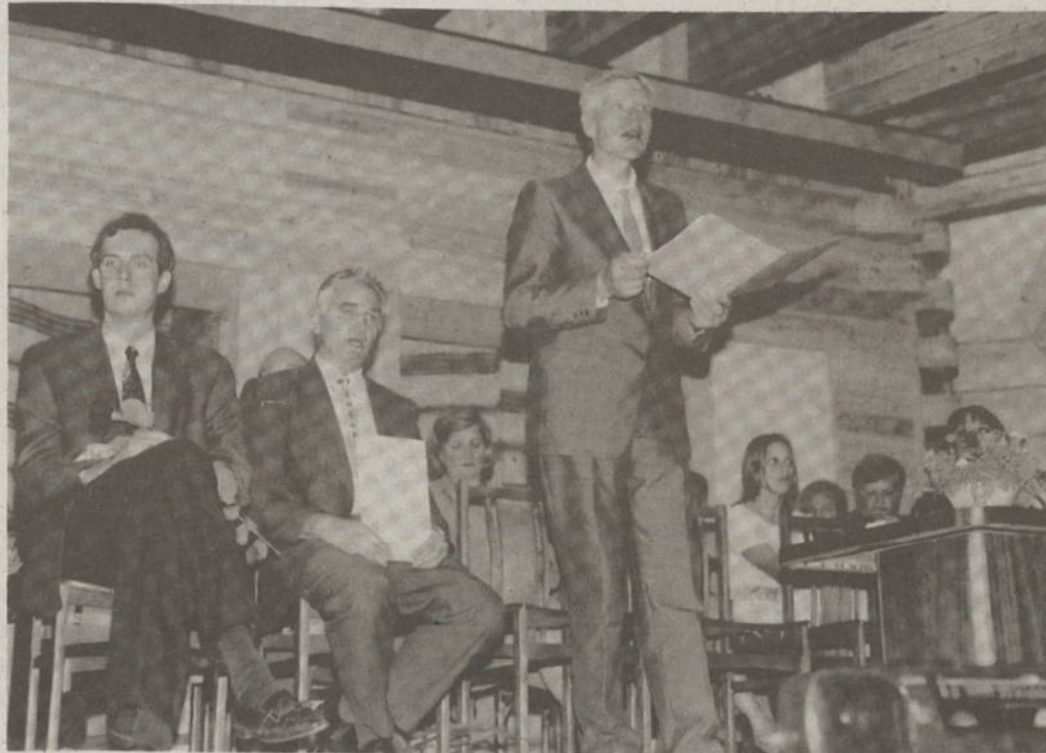
LIETUVOS MIESTŲ TELEFONŲ KODAI	
(Sukti 011 + 370 + čia esantį miesto kodą + asmens telefono nr.)	
Naujoji Akmenė ...	95
Alytus .....	35
Anykščiai .....	51
Birštonas .....	10
Biržai .....	20
Druskininkai .....	33
Elektrėnai .....	37
Gargždai .....	40
Ignalina .....	29
Jonava .....	19
Joniškis .....	96
Jurbarkas .....	48
Kaišiadorys .....	56
Kaunas .....	7
Kelmė .....	97
Vilnius .....	2
Kėdainiai .....	57
Klaipėda .....	61
Kretinga .....	58
Kupiškis .....	31
Lazdijai .....	68
Marijampolė .....	43
Mažeikiai .....	93
Molėtai .....	30
Nida .....	59
Pakruojis .....	91
Palanga .....	36
Panevėžys .....	54
Pasvalys .....	71
Plungė .....	18
Prienai .....	49
Radviškis .....	92
Rasainiai .....	28
Rokiškis .....	78
Skuodas .....	16
Sniečkus .....	66
Šakiai .....	47
Šalčininkai .....	50
Šiauliai .....	14
Šilalė .....	69
Šilutė .....	41
Širvintos .....	32
Švenčionys .....	17
Tauragė .....	46
Telšiai .....	94
Trakai .....	38
Ukmergė .....	11
Utena .....	39
Varėna .....	60
Vilkaviškis .....	42
Vilnius .....	2
Zarasai .....	70

# DIRVAI AUKOJO

DIRVOS-VILTIES D-jos valdybos pastangomis ruoštoje gegužinėje, V.L.Apanių sodyboje, 1993 m rugpjūčio mėn. 15 d., Dirvos spausdinimo reikalams aukojo:

R. Sakienė	100.00
Dr. J.B. Skrinskai	50.00
Č.J. Satkai	50.00
G.J. Juškėnai	25.00
Dr. Gruzdis	20.00
A. Gedris	20.00
J. Ardys	20.00
Z. Obelenis	20.00
Kun. G. Kijauskas	20.00
S.D. Čipkai	15.00
J. Budrienė	14.00
P. Razgaitis	10.00
B.E. Steponiai	10.00
V. Rocitūnas	10.00
V.L. Apanius	10.00
A. Petrauskis	10.00
A. Mackuvienė	10.00
S.J. Ignatavičiai	10.00
J. Žygas	10.00

A. Pautienius	10.00
V. Šilėnai	10.00
J. Račylienė	10.00
Dr.J. Stankaitis	10.00
F. Klimaičiai	10.00
J.A. Kazėnai	10.00
A. Balašaitienė	10.00
V.G. Plečkaičiai	10.00
A.B. Karkliai	10.00
J. Plechavičius	10.00
P.S. Šukiai	10.00
V. Janušiai	10.00
E.G. Varneliai	10.00
R. Bridžius	10.00
J.M. Švarcai	10.00
J. Rastenis	10.00
V. Staškus	10.00
B. Maželis	10.00
N. Kersnauskaitė	10.00
B. Butkus	10.00
A. Stempuzienė	10.00
V. Macijauskienė	6.00
B. Garliauskas	6.00
J. Ilendienė	5.00
J. Vasaris	5.00
S. Juozapaitienė	5.00



Tobulinomosi Instituto Direktorius P. Kiveris pravedė atidarymo ceremonijas.

S. Mačienė	5.00
J. Malskis	5.00
Z. Dučmanas	5.00
B. Bernotas	5.00
J. Vėlyvienė	5.00
B. Jakaitis	5.00
K. Vaičieliūnienė	5.00
S. Sankalaitė	5.00

M. Trainauskaitė	5.00
V. Bacevičius	5.00
P. Mašiotienė	5.00
J. Dautienė	5.00
D. Puškorienė	5.00
M. Puškorienė	5.00
J. Biliūnas	5.00
J. Gudėnas	5.00
B. Paulionis	5.00
R. Čiuberkienė	5.00
J. Vencius	5.00
V. Bačiulis	5.00

V. Cyvas	5.00
J. Kazlauskas	5.00
A. Bakūnienė	5.00
XX	2.00

Iš viso \$788.00

VISIEMS AUKOTOJAMS  
NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME.

\*\*\*

**APARTMENT FOR RENT**  
LAKE SHORE -185 St. Area  
Modern, 1 large bedroom  
apt. Appliances, Air cond.  
Garage. Quiet bldg. No pets.  
Reference. Lease.  
\$325 Per Month.  
Telf. 338-3205

(35-...)

Kviečiame dalyvauti keturioliktame metiniame

**PABALTIEČIŲ BENDRAVIMO VAKARE**  
šeštadienį, rugsėjo 25 d., 7:00 val. vak.

**Lietuvių Namuose**

Meninę dalį atliks

Solistė **LAIMA ŠARKAITĖ - STARČIČ**

**PO KONCERTO VAKARIENĖ**

Bilietai po \$ 17.50 gaunami pas J. Budrienę tel. 486-3912  
ir B. Pautienienę - tel 383-8225

Peinas skiriamas bendrai pabaltiečių politinei bei informacinei veiklai paremti.

**Rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas**

## PARENGIMAI

1993 M.

• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakarais. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.

• LAPKRIČIO 7 d. pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Rengia D.M. Parapija ir Tėvynės Garsai.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 - 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose - Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

## NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236

KELIONĖMS | LIETUVA IR I  
KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE  
RITAI STAŠKUTEI  
932-6100

## Fredrick & Co.

Hair Design • Manicures

Pedicures • Skin Care

Kviečiame lietuvius

mus aplankyti

481-4121

FRED BOWEN, savininkas

863 East 185th Street  
CLEVELAND, OHIO 44119



Venta Civinskaitė, Laura Rukšėnaitė ir Saulutė Tamošiūnaitė stato vartus "Atžalyno" stovyklose Dainavoje š.m. birželio 20-27 d.



Vartus pastačius, galima ir nusifotografuoti įrengtos stovyklos fone.

## SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

Turime **OFICIALŲ** patvirtinimą, kad siunčiant per **TRANSPAK** pagalbos tikslais jokių muitinių mokesčių nėra.

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

**TRANSPAK** praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

**Mažas, bet vertingas:** kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai

**- tik \$39.**

Galite užsakyti aspirino ir vitaminų prie visų siuntinių.

Visi gaminiai sudaryti iš užsienietišų produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį.

Pinigus pervedam doleriais Jūsų giminėms.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą. Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO

**RŪTA DEGUTIENĖ**

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

**TRANSPAK Chicago** tel. 312 436-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

## CLEVELANDE ir apylinkėse



### NAUJI MOKSLO METAI

Šv. Kazimiero Lituanistinė Mokykla šeštadienį, rugsėjo 18 d., 9:00 v.r. pradeda naujus mokslo metus. Vaikų registracija taip pat bus 9:00 v.r. Tėvų susirinkimas prasidės 9:15 v.r. Dievo Motinos parapijos sveitainėje ir yra privalomas bent vienam atstovui – tėvui arba motinai – iš šeimos. Mokyklos valandos bus nuo 9:00 v.r. iki 12:30 v.p.p.

\*\*\*

• NERINGOS SKAUČIŲ TUNTAS PRANEŠA kad tuntas naujus 1993-94 darbo

metus pradeda pirmąją sueigą rugsėjo 20 dieną ir kviečia skaučių tėvelius savo dukras į sueigą pristatyti. Tuo pačiu kviečia dar neskautaujančias mergaites prie jų prisidėti.

Šiems metams yra sudarytas įdomus darbo planas. Metai pradedami su mamų ir dukryčių pusryčiais, yra numatytos darbo ir iškilmingos sueigos, iškylos, konkursai, gerieji darbeliai, dainos, žaidimai, laužai ir kitokios skautiško gyvenimo įdomybės.

Sueigos vyks kas antra



Federal Savings Bank

## PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūs gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

### HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

## HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

### Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio 9:00 – 4:00  
 Penktadienį 9:00 – 6:00  
 Šeštadienį 9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

# atlanta



PRISTATYS JŪSŲ SIUNTINIUS Į LIETUVĄ GREITAI, SAUGIAI IR PIGIAI. JOKIŲ APRIBOJIMŲ IR SARAŠŲ SIUNTINIAMS NEREIKIA. VISI SIUNTINIAI ADRESATĄ PASIEKIA BE MUITO.



MŪSŲ ATSTOVAS CLEVELANDE:  
 639 East 185th Str., Cleveland, OH, 44119  
 Telefonas: (216) 481-0011  
 DARBO LAIKAS:  
 Antr.- Penkt. 9-5 ; Šeštad. 9-2

pirmadienį, 7-8:30 v.v. Dievo Motinos parapijos sveitainėje. Smulkesnių informacijų galite gauti pas Ingridą Civinskiene, tel. 838-0652, Viliją Nasvytę – Klimienę, tel. 381-9318, arba Liviją Pollack, tel. 1-248-0049.

\*\*\*

### LIETUVIŲ DIENOS SPALIO 9-10 D.

Šiais metais Clevelando Lietuvių Bendruomenės organizuojamos Lietuvių Dienos įvyks spalio 9-10 dienomis. Ir šiemet pagrindinis Dienų įvykis bus pasižmonėjimas, kuriam staliukus prašome užsisakyti dabar pas Birutę Vedegienę, tel. 951-5011.

Staliukai siūlomi tiek grynų meno, tiek taikomios dailės atstovams ir visiems žmonėms, kurie turi lietuvių dominančių kūrinių ar dirbinių parduoti ar parodyti. Dėl

platesnių informacijų prašom kreiptis pas Birutę Vedegienę arba kitus Bendruomenės valdybos narius.

\*\*\*

Skaitykite ir platinkite DIRVA

IEŠKOMA MOTERIS nesunkiai sergantį ligonį prižiūrėti. Norima kad galėtų kartu gyventi Clev. Hts. ir būtų gerai jei vairuotų mašiną. Skambinkite Audronei 371-9809

### DĖMESIO CLEVELANDO LIETUVIAI!

LITHUANICA COMMERCE & CARGO INC.

Siūnia siuntinius į Lietuvą adresatams į namus.

Siuntiniai bus priimami

Lietuvių Namuose – 877 E. 185 St.

Sekmadieniais nuo 2 v.p.p. iki 5 v.p.p. o pirm. nuo 9v. iki 1v.p.p.

Siuntiniai bus priimami rugsėjo 19 ir 20 d.

spalio 3 ir 4 d. ir spalio 24 ir 25 d.

Siūlome pradėti siųsti kalėdinius siuntinius pačiomis pigiausiomis kainomis.

Siuntinių kainos laivu – iki 100sv. – 67¢-1 sv. minimum \$20

virš 100 sv. – 57¢-1 sv.

Siuntinių kainos oro linija – iki 40 sv. – \$2.65 -1sv. min. \$30

virš 40 sv. – \$2.45 -1sv.

Sudarome ir siūniame amerikietiško maisto siuntinius. Pervedame pinigus į Lietuvą.

LITHUANICA C & C INC. 6607 S. PULASKI RD. CHICAGO ILL 60629

Tel. 1-312-585-8700, Fax 1-312-585-8922

Prezidentas Gediminas Zaremba (33-35)

# TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street \* Cleveland, OH 44119

481-6677

### DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį \* 9:00 vr – 4:00 pp \*  
 penktadienį \* 9:00 vr – 6:00 pp \* šeštadienį \* 9:00 vr – 12:00 pp \*  
 sekmadienį parapijoje \* 11:00 vr – 12:00 pp \*

\* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 \*

## JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,  
 William J. Jakubs Jr.,  
 Keneth Schmidt ir  
 Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai  
 936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119  
 Tel. (216) 531-7770

Laidotuvų koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.



## MATAS REALTORS



Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD  
 PEPPER PIKE, OH 44124  
 (216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD  
 CLEVELAND, OH. 44119  
 216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas



# DIRVA

## LIETUVA SU VILNIUM IR KLAIPĖDA...

Iš Tautos šventės minėjimo Los Angeles

A.L.T. S-gos Los Angeles skyriaus rengiamą Tautos Šventę šiemet minėjome rugsėjo 5-tą. Prieš pamaldas Šv. Kazimiero parapijos aikštėje iškeltos Lietuvos ir Amerikos vėliavos vadovaujant ramovėnams, šauliams ir birutietėms.

Akademiją atidarė S-gos Los Angeles skyriaus pirmininkas dr. Povilas Švarcas, o programą praveisti pakvietė vicepirmininką Juozą Raibį.

Pirmiausia pagerbtas vicinintėlis dar pajėgus minėjime dalyvauti nepriklausomybės kovų didvyris – savanoris kūrėjas, Vyčio Kryžiaus Kavaliarius pulkininkas Jonas Andrašūnas. Solistė Janina Čekanauskienė, akompanuojant muzikui Viktorui Raliui, sugieda Amerikos himną. Neseniai iš Lietuvos į mūsų parapiją atsikėlęs kun. Aloyzas Volskis sukalba invokaciją. Lietuvos generalinis konsulas

Vytautas Čekanauskas savo trumpame žodyje iškelia Tautos Šventės svarbą bei reikšmę ir, pakalbėjęs apie šandienius Lietuvos rūpesčius viltingai užbaigia, kad jei Lietuva galėjo sugriauti Sovietų Sąjungą, tai sugebės ir pati atsistatyti.

Dienos prelegentas, losangeliečių mėgiamas kalbėtojas istorikas Vincas Trumpa taip pat pabrėžė Tautos Šventės tęstinumo svarbą, nors Lietuvoje ji jau yra ignoruojama. Toliau idomiai gvildeno neseniai Akiračiuose pasirodžiusį jauno istoriko Liudo Truskos kontroversinį straipsnį "Didžiosios istorinės klaidos padariniai: Lietuvos Respublikos žlugimas" ir kitus pasisakymus. Savo kalbą prelegentas užbaigė pasidžiaugdamas, kad visi mūsų dabartiniai sunkumai ir vargai yra tik niekis palyginus su



A.P.P.L.E. dėstytojus sveikino Amerikos ambasadorius Darryll Johnson pareiškdamas kad, "OBUOLIO" atvykimai padaro didelį įnašą į švietimo darbą ir linkėjo, kad šis darbas būtų tęsiamas toliau ir skleidžiamas po visą Lietuvą.

tu, kad pirmą kartą ilgoje istorijoje Lietuva yra su Vilniumi ir Klaipėda. (Kalba bus spausdinama kitam numeryje).

Meninėje dalyje režisierius Petras Maželis paskaitė ištrauką iš L.A. Dramos Sambūrio premijuoto veikalo "Klajojanti Pėda". Autorius Edvardas Uldikis iš Lietuvos.

Rengėjai dėkoja, kad nežiūrint ilgojo savaitgalio, Tautos Šventės minėjimui prisirinko veik pilna salė.

Rūta Sakienė.

\*\*\*

### GARBĖS DAKTARATAS RIMUI VAIČAIČIUI

Vytauto Didžiojo Kauno Technologijos Universitetas suteikė Columbia Universiteto, N.Y. prof. dr. Rimui Vaičiūčiui garbės daktarą.

Jis jau kelintas kartas vyksta į Lietuvą, nuveždamas nemažą skaičių Amerikos lietuvių suaukottų stipendijų studentams.

Iskilmės Kaune buvo įspūdingos. Dalyvavo daug profesorių bei svečių. Scenoje "Jaunystės choras", rektorius ir Senato pirmininkas įvedė į salę profesorių Rimą Vaičiūtį ir Rimą Vaišnį. Abu apvelkami garbės daktarų mantijomis, įteikiamos regalias, o nepaprasto grožio rožių puokštės praturtina neeilinę ceremoniją. Sveikinimai, nuoširdūs linkėjimai ir "Jaunystės" choro ilgiausių metų nuskambėjo galingai.

Prof. Rimas Vaičaitis, priimdamas garbės daktaro regalias, dėkojo už suteiktą daktarą, pabrėždamas, kad jam didelė garbė ir didelis noras padėti Lietuvos aukštosioms mokykloms. Jo svajonė, kad Lietuvos aukštosios mokyklos pereitų į modernią Vakarų mokyklų sistemą bei rengtų tarptautinio lygio specialistus. Žadėjo bendradarbiauti ir toliau padėti. Rimo Vaičiūčio asmeninė stipendija kasmet skiriama KTU aspirantui.

Prof. Rimas Vaičaitis, moklininkas, dirbantis aeronautikos, mechanikos srityse, turi nuosavą konsultacijos įstaigą. Jo patarimais naudojasi valdžios įstaigos, kaip NASA bei visa eilė didžiųjų bendrovių.

Linkėtina prof. Rimui Vaičiūčiui ir toliau sėkmingai bendradarbiauti su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis, nes jo paties žodžiais tariant, "Lietuvoje mano šaknys..." B.M.

A. † A.

### INŽ. EDMUNDAS CIBAS

atsiskyrė su šiuo pasauliu 1988 m. rugsėjo 10 d. Jis buvo tautinės minties žmogus, Vilties fondo narys ir visuomenės darbuotojas.

Jo netekimas paliko didelę tušumą jo šeimoje. Už jo sielą šv. Mišios bus aukojamos Lietuvoje, Chicagoje, Putname ir Kennebunkporte.

*Žmona Stasė, sūnus Saulius,  
duktė Ramunė ir jos vyras Kin.*

P A D Ė K A

A. † A.

### JUZĖ JUOZAITIENĖ

Mano mylima žmona mirė 1993 m. liepos 10 d.

Palaidota Clevelande, Holly Cross kapinėse.

Nuoširdžiai dėkojame kun. klebonui Juozui Bacevičiui už gedulingas pamaldas ir palydėjimą į kapines.

Dėkojame visiems, kurie aukojo šv. Mišias, lankė koplyčioje, atsiuntė gėlių ir pareiškė užuojautą liūdesio dienose.

Dėkojame karsto nešėjams: Anthony Andiano, Marijui Blynui, Vytautui Jokūbaičiui, Stasiui Juodvalkiui, Rockie Snyder.

Reiškiamo padėką visiems laidotuvių dalyviams bei W. Jakubs Laidotuvių įstaigos direktoriams.

Nuoširdus ačiū visiems!

*Nuliūdęs vyras, dukterys,  
žentai ir anūakai*

Mylimai žmonai, operos solistei, tauriai asmenybei

A † A

### PRUDENCIJAI BIČKIENEI-JOKŪBAUSKIENEI

nepajėgusiai nugalėti skausmingą ligą, rugpiūčio 28 d. amžiams užmerkė akis. Jos vyrą STASĮ JOKUBAUSKĄ su šeima, gimines, bičiulius ir artimuosius esančius giliame skausme ir liūdesyje, nuoširdžiai užjaučia ir skausmu kartu dalijasi

*Julija Adienė su sūnumi  
Alfonsa ir Vytautas Budrioniai  
Aldona ir Edmundas Druktainiai  
Kostas Gasparaitis  
Dalila Mackialienė  
Bronė ir Vytautas Mikliai  
Onutė Šiaudikienė  
Lėokadija ir Juozas Žvyniai.*

Florida

A. A.

### PRANUI KARALIUI

mirus, jo žmonai GERDAI, broliui KAZIMIERUI, sūnams BENEDIKTUI ir KORNELIJUI, anūkams ANGELYTEI, MAYAI ir PRANUI ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą.

*Ramutė ir Henrikas Tatarūnai*

A. A.

### JONUI KIJASKUI

mirus nuoširdžią užuojautą reiškiamo Jo broliams kun. GEDIMINUI, JUOZUI ir ALGIUI, bei visiems Jų artimiesiems.

*L.B. Clevelando Apylinkės valdyba*